

ZNATI USTREZNO IN PAMETNO TVEGATI

„Ker je pregled poslovnih rezultatov zadnjega polletja sovpadel s polovično dobo našega srednjeročnega plana, je treba ob tej priložnosti pogledati naše stanje širše, v celoti,“ je med drugim ugotovil generalni direktor Jože Hujs, ko se je pred tedni sestal k razgovoru z direktorji DO in TOZD ter predstavniki DPO v spodnjih prostorih stolpnice Iskre v Ljubljani.

V kratkem pogledu nazaj je ugotovil, da smo nekoč izpolnili plana za leto 1976 ocenili kot dokaj zadovoljivo. „Sedaj, ko gledamo nazaj, pa lahko rečemo, da je bilo leto 1976 v primerjavi s sedanjimi rezultati katastrofalno!“, je z vso kritično odkritostjo opozoril Jože Hujs.

Sam plan smo tedaj izpolnili tako, da so bili vsi pomembni kazalci poslovanja pod sto, nad je bil en sam in še to so bili OD. Očitno pa je bilo tudi to koristna vzpodbuda, saj smo se po besedah generalnega direktorja prav takrat usmerili na reševanje problemov, za katere smo ocenili, da so to: investicije, izvoz, produktivnost, kvaliteta. „Tedad smo naredili trden plan za izboljšanje. Rezultati niso izostali, že polletje 1977 je bilo bistveno boljše. Devizna bilanca je bila že pozitivna. Še boljše rezultate pa je pokazala prva polovica leta 1978, saj presegajo tiste, ki so izračunani za celo leto 1976. Prav tako smo tedaj (1976) dejali, da moramo izboljšati kadre, programe, razvojno-raziskovalno delo, investicije in šele potem proizvodnjo. In že leta 1977 so bili rezultati povsem drugačni, že nad planom. Trendi so se naravnali v pozitivni smeri. Takrat smo začeli uveljavljati tudi osnovne zahteve, za katere smo se domenili: potrebe po kadrih, RR dejavnosti, programih, proizvodnji.“

Prevladuje misel, češ da vse, kar ni izračunljivo, tudi ni dobro. Smetano pa pobira tisti, kdor zna primerno in pametno tvegati! Samo od nas je odvisno, ali bomo svoje programe znali opravičiti z razumnim rizikom. Če tega ne bomo znali, bodo delavci morali najti ljudi, ki bodo upali zaorati v kreiranje novih poti. To je jedro resnice.

Potem, ko je menil, da to dokazujejo tudi investicijski programi, ki smo jih sprejeli, je prešel na vprašanje kadrov, zlasti vodilnih. „Iskra mora med 28.000 ljudmi imeti ljudi, ki bi znali in si upali uspešno tvegati!“

Ko je zatem prešel na obravnavo trendov za leto 1978, je ugotovil: „Trendi za leto 1978 se s pozitivno tendenco nadaljujejo. Proizvodnjo smo dosegli z 48,3 %, kar je razmeroma dober rezultat, saj je torej kar za 12 % večja kot lani, produktivnost pa le za 5 %, saj je zaposlovanje tudi v tem obdobju preveč naraslo. Pod poprečjem pa so ostale DO Elementi, DO Široka potrošnja in DO Avtomatika.“ V celoti gledano je to ugoden rezultat tudi v primerjavi z ostalo jugoslovansko proizvodnjo, ki je porasla v primerjavi z lani za 8,4 % in s slovensko, ki je realizirala za 7,1 % več kot v preteklem letu. Nekaj ugodnejše rezultate ima elektroindustrija, ki je porasla za 10 % napram lanskim.

Seveda bo treba, če bomo hoteli doseči srednjeročni plan, povečati napore za rast proizvodnje, da bi v drugi polovici srednjeročnega obdobja lahko realizirali sprejete obveznosti.

Za prvo polletje 1978 pa lahko za beležimo nazadovanje rasti produktivnosti, le-ta je porasla za 5,3 % v primerjavi z enakim obdobjem lani. Na skromno rast produktivnosti so vplivali predvsem umirjena rast proizvodnje ob istovrstnem zelo aktivnem zaposlovanju. Tako bo porastu produktivnosti v drugem polletju 1978 nujno posvetiti posebno pozornost in s tem ponovno doseči trende, značilne za uspešen razvoj SOZD Iskra v preteklosti in s tem zagotoviti 9,8 % planirano rast produktivnosti za srednjeročno obdobje 1976–1980.

Prodaja na domačem trgu kaže boljše rezultate, saj so zaloge narasle le za 4 %; ob tem pa je vzpodbudno dejstvo, da smo letos doma nabavili kar za 177,1 % več kot lani, kar tudi pomeni, da čedalje bolj nadomeščamo uvožene reprovizije z domačimi.

Izvoz v prvem polletju 1978 je bil dosežen 46,6 % — glede na letni plan ali za 11,4 % več kot v enakem obdobju lani, kar je še v skladu s potrebno dinamiko. Na konvertibilno področje je bilo od tega izvoženo za 77 %, ob regionalnih področjih pa je bilo izvoženih na zapad 43 %, na področje dežel v razvoju 29 % ter na področje dežel SEV 28 %. Kar 60 % Iskrinega izvoza odpade na DO Telekomunikacije, ki beleži tudi največji porast izpolnitve plana. Najslabše so izvažale DO Elementi in DO Avtomatika. Zaskrbljujoče pa je, da pri teh ugodnih rezultatih vendar izgublamo nekatera tradicionalna tržišča. Zato bi morali v prihodnje še bolj težiti k splošnemu uravnoteženju svojih tržišč v svetu in sicer s trdnostjo naših izdelkov, z ustreznimi cenami in prenovitvijo proizvodnega programa ter širšim izvoznim asortimanom.

V prvi polovici srednjeročnega obdobja smo dosegli izvoz torej 38,6 % kar pa je glede na katastrofalno leto 1976 sprejemljivo. Ker pa je izvoz ključnega pomena za dosego srednjeročnega plana, bomo morali vzroke, ki ga zavirajo, odpraviti.

Najslabši izvozni rezultat sta dosegli DO Elementi in DO Avtomatika. Vzrokov za to je več. DO Elementi, ki je bila nekoč drugi največji izvoznik v Iskri, je po eni strani občutila zmanjšanje konjunktura na področju proizvodnje artiklov zabavne akustike, ki je glavni odjemalec elementov za elektrono, po drugi strani pa hudo konkurenco v pogledu cen, kvalitete in servisov z daljnega Vzhoda. DO Avtomatika pa šepa tako pri kvaliteti, kot pri tehnologiji, ki je njeni delavci niso pravočasno inovirali; premalo so bili

tudi pozorni na posebnosti trga in se vse preveč zanašali na lastno staro znanje. Neugoden in zaskrbljujoč je tudi uvoz, saj je skoraj 19 % večji kot v istem obdobju lani.

Zaposlovanje je bilo v prvem polletju daleč nad predvidenim povprečjem. Če bi hoteli povečati produktivnost tako, kot smo želeli, ne bi smeli več na novo zaposlovati. Pri tem pa OD še višamo. Predvidena letna stopnja je 3,4 %, porast pa je bil kar za 6,4 %. Ob povečanju prihodka za 26 % se je dohodek povečal za 60,9 %, čisti dohodek pa za 42,5 %. Akumulacija je porasla za 208,6 %, neto osebni dohodek pa na zaposlenega za 24,9 %.

Še vedno pa močno zaostajamo v uresničevanju investicijskih programov, četudi moremo ugotoviti, da so rezultati uresničevanja investicij za prvo polletje 1978 znatno boljši od tistih za prvo trimesečje 1978. Kljub temu pa vendarle le moremo biti zadovoljni z doseženimi 28,1 % celotne letne predračunske vrednosti.

Drugi problem na področju investicij je nereseno vprašanje doseganja programa strukture investicij. Nezdovoljivo je predvsem prestrukturiranje investicij na področju programov elektromehanskih elementov, ki se uveljavljajo v strukturi z rastočo udeležbo, nasprotno pa je prepočasna rast udeležbe programov s stališča računalništva in avtomatizacije.

Stopnjo uresničevanja investicij pa je treba gledati še z drugih, širših vidikov. Tako lahko, na primer, ugotovljamo dokaj ugodno uresničevanje srednjeročnega planskega obdobja 1976–1980 — saj je bilo doseženih kar 52 % srednjeročno planirane vrednosti. Vendar je pri tem treba poudariti, da so bile planske obveznosti za srednjeročno obdobje postavljene v letu 1975, ko so razmere narekovala previdnejše planiranje, torej v nižjih zneskih, ki so se z vidika današnjih spoznanj izkazale kot prenizke.

(Dalje na 2. strani)

TISKOVNA KONFERENCA

Mikroelektronika — najpomembnejša za razvoj Iskre v prihodnosti

V sredo, 6. t.m. je predsednik kolegijskega poslovnega organa SOZD Iskra Jože Hujs seznanil slovenske in jugoslovanske novinarje na tiskovni konferenci z rezultati gospodarjenja v prvem polletju letošnjega leta in z uresničevanjem srednjeročnega razvoja SOZD Iskra. Ker podrobneje poročamo o rezultatih gospodarjenja v prvem polletju na drugem mestu v tej številki, bi se v našem poročilu omejili na vprašanja posameznih novinarjev in odgovore, ki so jih prejeli nanje.

Tako je novinar Dnevnika vprašal, kako je z razvojem Iskre v Ljubljani, saj je znano, da sodi Iskra tudi med osnovne nosilce gospodarskega in industrijskega razvoja mesta Ljubljane. Odgovor se je glasil, da še vedno ni razrešen prostorski problem širjenja Iskre na področju mesta Ljubljane in problematika okrog lokacije v Stegnah. Žal se je Ljubljana do sedaj v tem smislu izražala vse preveč deklarativno, medtem ko je pot do konkretnega uresničevanja lokacij precej zapletena in težavna.

Predstavniki radia Ljubljane je vprašal, kako gleda Iskra na izpolnjevanje srednjeročnega plana, saj so marsikod drugod ugotavljali, da plana ne izpolnjujejo in v tem smislu poklicali tudi pristojne na odgovornost. Glede Iskre je izjavil Jože Hujs, da rezultati v prvem polčasu srednjeročnega plana, torej v dve in pol letih sploh niso slabi, saj je Iskra izpolnila doslej 40 % srednjeročnega plana. Po njegovih besedah ni nobene skrbi in nevarnosti, da bi srednjeročnega plana ne izpolnili. Kljub nekaterim zamudam pri izgradnji novih objektov srednjeročni

Namesto uvodnika

Dve izključitvi iz članstva Zveze komunistov in več različnih partijskih kazni ter izvolitev novega sekretariata v Osnovni organizaciji ZK tozda TELA DO Avtomatika Iskra je rezultat in zaključek dolgotrajnega, a odločnega boja komunistov za ureditev razmer v svoji delovni organizaciji.

V bistvu podobni pojavi in njihovo razreševanje ne morejo biti nič novega in posebnega v našem trenutnem boju za preobnovo našega družbeno-ekonomskega sistema, ki terja in bo še zagotovo terjati takšne in podobne odločne in brezkompromisne akcije, katerih pa si seveda čim manj želimo. Napočil je namreč čas, ko je treba končati z verbalnim pritrditvami in soglasjem z zakonom o združenem delu, kajti ne samo roki za njegovo uresničitev in izvajanje, temveč tudi naše dejansko samoupravno konstituiranje na novih osnovah terja praktične in dejanske uresnitve in izvajanja dogovorjenih, sprejetih in izglasovanih samoupravnih sporazumov, ki so jih delavci sprejeli demokratično in z osebnim izjasnjevanjem.

V TELI je do tako drastičnih akcij Zveze komunistov tudi moralo priti. Razmeroma ne preveč ugoden referendum za novo preoblikovanje in organizacijo DO Iskra Avtomatika s 63 % je bil končno opozorilo in vzpodbuda, da v nekaterih tozidih, zlasti pa v tozda TELA, marsikaj ni v redu. Politične akcije in analize položaja pa so jasno pokazale, da so bili prav nekateri komunisti v TELI, tisti, ki se niso držali niti dogovorjenih in sprejetih samoupravnih sporazumov, kršili pa so tudi statutarna določila ZK o demokratičnem centralizmu ter so s svojim delovanjem nasprotovali omenjenim dogovorom, sporazumom in sklepom partije. Enainvajset mesecev je trajal boj v Avtomatiki za reorganizacijo DO na novih temeljih v duhu ZSD in samoupravnega sporazuma SOZD Iskra in v tem boju za novo so nekateri komunisti v tej delovni organizaciji zavestno delovali proti, demagoško so sejali polovične resnice in vznemirjali delavstvo, pri takšnem svojem delovanju pa niso samo flagrantno kršili statuta ZKS, temveč tudi vse samoupravne sporazume in duha zakona o združenem delu.

Vendar so prav komunisti v tej DO našli tudi svojo moč in odločnost, da so se tem silam uprli in se začeli lotevati razreševanja problemov tako, da so šli med delavce, vztrajno delovali med njimi, jih politično prepričevali in jim pojasnjevali ter tako našli dovolj moči in sile, da so premagali vse tehnostrate, subjektivne in nedemokratske odpore in tako tudi zmagali. Tako so komunisti spet ponovno ob težkih in zapletenih problemih pokazali, da znajo in zmorejo premagati in razrešiti vse probleme s prepričevanjem, političnim delom in tudi z vso disciplinsko ostrino, ki zadeva slehernega komunisto, če se noče podrediti sklepom in volji večine, če ne zna doumeti trenutka in pravilno ukrepati ter se zavestno odločiti za zares velike, temeljne, resnično revolucionarne spremembe, ki jih prinaša sedanjí politični in gospodarski trenutek.

Se več. Pobuda Osnovne organizacije ZK tozda TELA je bila tudi napotilo ostalim družbenopolitičnim organizacijam v njihovem tozdu, da so pregledale in ocenile delovanje in obnašanje svojih članov.

Razplet dogajanj v DO Avtomatiki, posebej pa še v njenem tozdu TELA je torej znan. Zelo drastičen in odločen je, vendar daleč od kakršnegakoli lova na čarovnice ali kaj podobnega. V nekem smislu je vse to nekaj logičnega in naravnega v globokem procesu revolucionarne preobrazbe našega celotnega družbenopolitičnega in ekonomskega sistema in zato predstavlja pozitiven pojav, hkrati pa je tudi spodbuda vsem komunistom celotne Iskre, da se je končal čas pritrditve in besednega izjasnjevanja o naši novi organiziranosti in preobrazbi in da je napočil čas dejanskega dela in izvajanja sprejetih sklepov, v tem boju pa so seveda komunisti kot člani ZK nujno in zavestno v prvih vrstah boja. Tako so komunisti spet in ponovno v tem primeru pokazali, da so brezkompromisni in na čelu boja za samoupravljanje in preobrazbo našega sistema, da so v prvih vrstah delavskega razreda za dosledno uresničitev in izvajanje tako zakona o združenem delu kot konkretno samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra.

D. Ž.

niti njihove proizvodne programe.

Po tiskovni konferenci je bila v avli Iskrine stolpnice otvoritev razstave Iskrinih dosežkov na področju mikroelektronskih vezij.

Otvoritev razstave so se udeležili podpredsednik Izvršnega sveta Zvone Dragan, člani IS Tone Kovič, dr. Iztok Vinkler in Janez Zemljarič, glavni direktor ZP PTT Slavko Jakovčič, univerzitetni profesorji dr. Lojze Trontelj, dr. Jernej Virant, dr. Milan Osredkar, dr. Mirjan Gruden in direktor Inštituta Jožef Stefan dr. Boris Frlec. Prisotni so bili tudi predstavniki Ljubljane in sicer predsednik mestne skupščine Marjan Rožič, predsednik Izvršnega sveta občine Albin Vengust in sekretar mestnega komiteja ZKS Marjan Orožen ter številni drugi tuji in domači gostje. Razstavo je v krajšem govoru odprl član kolegijskega poslovnega organa SOZD Iskra Miloš Kobe, ki je poudaril izjemen pomen mikroelektronike, ne samo za razvoj domače elektronske industrije, temveč posredno vsega gospodarskega in družbenega razvoja pri nas.

D. Ž.

Razstava dosežkov Iskre na področju mikroelektronike je vzbujala veliko pozornost.

Vabilo bralcem!

Doslej so kot priloga našega glasila izšle tri strokovne priloge o mikroelektroniki, v kratkem pa bodo naši bralci sprejeli še tri takšne priloge, s katerimi bomo tako zaokrožili poljudno, na strokovni ravni obdelano pisanje o mikroelektroniki, ki je v nekem smislu danes in zdaj nujna naloga in perspektiva nadaljnjega razvoja celotne Iskre.

Vse bralce tako našega glasila kot priloge o mikroelektroniki prosimo, naj se odzovejo naši anketi, ki ima eno samo vprašanje:

— ali ste našo prilogo prebrali; če ste jo, kaj menite o njej; ali vam je nudila zadovoljiv in zanimiv vpogled v mikroelektroniko; in končno, ali vam je priloga kaj pomagala pri spoznavanju bistva mikroelektronike in s tem seveda tudi koristila za nadaljnje razumevanje našega razvoja?

Slehernege odgovora na zgoraj zastavljeno anketno vprašanje bomo zelo veseli in ga bomo tudi objavili. Bralci glasila Iskra, Iskraši, sodelujte, čim številneje v tej naši anketi! In hvala vnaprej za sodelovanje!

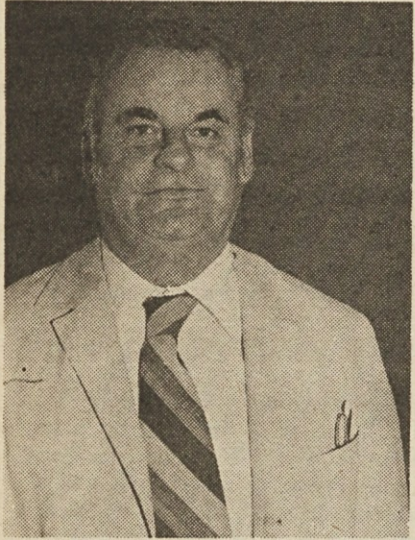
Uredništvo

Iskra na 25. jubilejni razstavi Sodobna elektronika 78

Letošnja sodobna elektronika 78 od 2.-6.10. na Gospodarskem razstavišču slavi petindvajsetletnico, odkar so prvič slovenski razstavljalci na Taboru leta 1953 priredili prvo razstavo elektronike. Za specializirano razstavo, oz. sejemo so se odločili v Ljubljani zato, ker je bila Slovenija, ali bolje rečeno Ljubljana glavno raziskovalno zaledje za elektronsko industrijo v Jugoslaviji. Na prvi razstavi so sodelovali Iskra, IEV, Niko iz Železnikov in Avtomatika.

Prvi koraki so bili za današnje pojme skromni, vendar za možnosti naše raziskovalne dejavnosti je razstava leta 1953 pokazala mnogo. Pokazala je, da so naši strokovnjaki pripravili tudi s skromnimi sredstvi razviti vse, kar naša industrija potrebuje. Razstavljeni so bili radijski sprejemniki, telekomunikacijske naprave, prvi izdelki profesionalne elektronike, TV kamera, sortirni avtomat z domačimi fotocelami in drugi aparati.

Ta prva razstava je bila tudi po obsegu mnogo skromnejša, kot so današnje na Gospodarskem razstavišču. Na Taboru v Ljubljani je bil

Dušan Reš, direktor TOZD Računalniki.

sejem na okrog 1000 kvadratnih metrim, medtem ko se bo letošnja Elektronika raztezala kar na 17000 kvadratnih metrim, drugo leto pa bo prostor še precej večji. Letos bo razstavljalo prek 480 domačih organizacij združenega dela, institutov in tujih proizvajalcev.

Iz zgodovine sejmov, oz. razstav elektronike ne smemo izpustiti simpozijev, posvetovanj in predavanj. To je bila po mnenju Iskrinih strokovnjakov pravzaprav ena največjih pridobitev teh razstav, poleg komercialnega uspeha seveda. Tu se je v 25 letih, kot pove statistika, zvrstilo prek 7500 najvidnejših strokovnjakov za elektroni-ko iz vsega sveta. Tu so izmenjali nešteto informacij, dognanj in praktičnih izkušenj. Ob teh posvetovanjih in simpozijih je k nam prihajalo praktično in teoretično znanje, zadnje izkušnje in dognanja. Tu so se naši strokovnjaki srečali s praktičnimi dosežki na področju elektronike in poglobljali svoje znanje v stiku z znanstveniki in raziskovalci najvidnejših institucij in tovarn iz vsega sveta.

KAJ BO POKAZALA LETOS ISKRA

Vsako leto ima „Sodobna elektronika“ poseben poudarek na eni od vej elektronike. Letos je posvečena predvsem računalništvu. Zato bo tudi Iskra pokazala zadnja teoretična in praktična dognanja na tem področju. Kaj dela Iskra v TOZD Računalniki, sta nam povedala direktor TOZD Dušan Reš in vodja tehničnega razvoja Andrej Uratnik.

Predvsem izdeluje računalnike za poslovne namene, za obdelavo poslovnih podatkov, tako manjši sistem – mikroročunalnik, ki je delo Iskrinih strokovnjakov Iskra – Data 168 in večji sistem Iskra – Data C 18, ki je zasnovan na podlagi licenčnega odnosa s CDC (Control Data Corp.) iz Minneapolisa.

Poleg tega je Iskra pripravila lasten računalnik za svoje telefonske centrale Metaconta. Iskrina razvojna dejavnost in proizvodnja pa se ne omejuje zgolj na izključno proizvodnjo specialnih računalnikov, ki bi služili krmiljenju telekomunikacijskih naprav, ampak širita raziskave in produkcijo

Andrej Uratnik, vodja tehničnega razvoja v TOZD Računalniki.

tudi na druge računalnike.

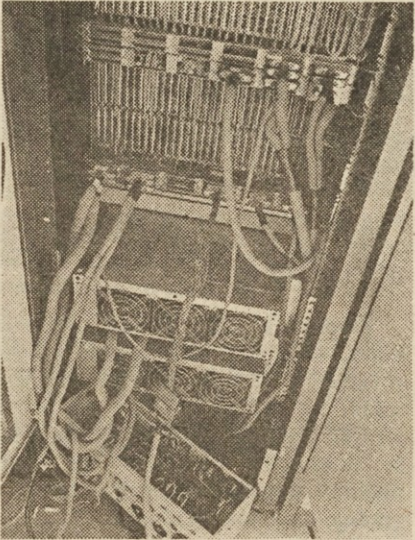
Kot tak primer lahko navedemo procesor, ki ga uporabljajo v TOZD Računalniki v elektronskih telefonskih centralah tipa Metaconta 10 C, ki je namenjen za uporabo pri kompleksnih rešitvah telekomunikacijskih sistemov. Računalnik Iskra – Data 168 so razvili ne le domači Iskrini strokovnjaki, ampak so pri tem sodelovali Institut Jožef Stefan, ljubljanska Univerza in še nekateri domači strokovnjaki.

Poleg vsega tega pa je Iskra – TOZD Računalniki montirala tudi prek 400 računalnikov in tudi skrbi za nemoteno delo vseh teh naprav.

Ob vsem tem pa je treba vedeti, da noben proizvajalec računalnikov ne proizvaja sam vseh sestavnih delov. Tu pride močno do izraza mednarodna delitev dela, saj je proizvodnja tako množična, rentabilna in ekonomična.

Prav zdaj je pri nas zaprt uvoz računalnikov, zato je še bolj potrebno pospešiti domači razvoj. In to so v TOZD Računalniki v kranjski Iskri tudi naredili. Lotili so se predvsem poslovnih aplikacij za različne namene: za vodenje proizvodnje, fakturiranje, obračun osebnih dohodkov, obračun materialov v skladišču in druge.

Vse te računalnike projektirajo doma, dobavljali pa bodo kupcem vso programsko in aparaturno opremo in prevzeli tudi vzdrževanje pri kupcih. Poleg teh pa imajo tudi industrijske aplikacije, tako na primer za krmiljenje telefonskih central, krmiljenje distribucije električnega toka, za krmiljenje električnih central,

Računalnik 160, z zadnje strani, namenjen je za avtomatsko telefonsko centralo Metaconta 10 C.

nuklearnih central in za večje avtomatizacije proizvodnih trakov.

Pri vsem tem moramo vedeti, da je Iskra po srednjeročnem načrtu v Sloveniji eden glavnih nosilcev avtomatizacije industrije in je vse prizadevanje okrog računalništva usmerjeno v to veliko nalogo.

Strokovnjaki pravijo, da smo s srednjeročnim programom na tekočem, Iskrini strokovnjaki pa pravijo, da so svoj del naloge pravočasno in dobro opravili. Pri vsem tem je važno tudi dejstvo, da bo v kratkem stekla tudi proizvodnja v novi tovarni mikroelektronike, kjer bodo v začetku proizvodili timerje (časovna vezja) za Iskrine telekomunikacijske naprave. Imajo pa razvit lasten mikroročunalnik z že vgrajenim spominom, s katerim bodo v kratkem naredili prototipe za telekomunikacijske naprave. Ta mikroročunalnik ima široke možnosti uporabe, tako za zahtevnejše progra-

matorje, instrumente in merilno-kontrolne naprave. V razvoju pa imajo več projektov za vsestransko uporabo, izdelovali pa bodo posebna vezja za določene funkcije.

ISKRA NA ZUNANJEM TRGU

Dvajsetletna tradicija Iskrinega izvoza je rodila bogate sadove. Tega ob srebrnem jubileju Sodobne elektronike ne smemo pozabiti. Letos bomo izvozili za 100 milijonov dolarjev. Tako izvažajo merilno-regulacijsko tehniko, števec električne energije, merilne instrumente, ki predstavljajo kar petino Iskrinega izvoza.

Druga postavka v izvozu je pro-

fesionalna tehnika, predvsem telekomunikacijske naprave. Te so dobile v zadnjem času zelo visok renome in jih Iskra izvažajo na ugledna zahodna in vzhodna tržišča.

Najbolj konvencionalen je izvoz Iskrine tretje skupine, to so elementi za elektroni-ko, ki jih kupujejo domala po vsem svetu.

Zadnji čas pa se je močno povečal tudi izvoz elektrooptike z napravami laserske tehnike. Ob tem pa moramo tudi omeniti širok izbor izdelkov za široko potrošnjo, ki jih proizvaja Iskra. Izdelki so namenjeni zahtevnejšim kupcem, zato so tudi opremljeni z

najnovejšimi dosežki tehnike. Tu moramo zlasti omeniti Hi-Fi sprejemnike in gramofone, mikrovalovno pečico in gospodinjske aparate, oblikovane sodobno, v Iskrinem slogu.

Sodobna elektronika 78 bo spet pokazala najnovejše dosežke zadnjih let. Pred nami se bodo zvrstili izdelki in dognanja največjih svetovnih proizvajalcev na področju elektronike. Iskra se mednje lahko postavi na vidno mesto. Raziskovalni, razvojni in proizvodni uspehi, plod trdega dela domačih strokovnjakov in delavcev v teh 25. letih, ki jih je Iskra pokazala na razstavah Sodobne elektronike, to v celoti opravičujejo. K.F.

Nova Gorica praznuje

Te dni slavi občina Nova Gorica svoj občinski praznik. Letos ga praznujemo v znamenju treh jubilejev in sicer: 35-letnice Goriške fronte, 35-letnice sklepa AVNOJ o priključitvi slovenskega Primorja in Istre k matični domovini ter 30. obletnico gradnje enega najmlajših jugoslovanskih mest – Nove Gorice.

Danes smo vsi Primorci, Slovenci in Jugoslovani upravičeno ponosni na naše mlado mesto, ki ima že okrog 20

tisoč prebivalcev. Utrip Nove Gorice postaja vedno močnejši. Uspehi so opazni na vsakem koraku. In ko že govorimo o uspehih, ne smemo misliti le na tiste, ki smo jih dosegli v rasti materialne proizvodnje, pomembnejši so tisti, ki smo jih dosegli v razvoju socialističnega samoupravljanja, v medčloveških odnosih, delegatskem sistemu ter v šolstvu in kulturi.

Ti uspehi so odraz sposobnosti, pridnosti in pobud delovnega ustvarjalnega človeka. Taki uspehi so bili in bodo močni le v svobodni in demokratični družbi. Delovni ljudje Primorske se niso nikoli in se ne bodo pomirili z usodo, ki so jo krojili drugi. Ti ljudje so vedno ohranili zaupanje vase, v svojo nacionalno in delovno zavest.

Ob občinskem prazniku je bilo več delovnih slovesnosti, kot je odprte nove osnovne šole v Dornberku, ki je v celoti zgrajena iz prispevkov vseh delovnih ljudi v občini. V gradnji so še

ZNATI USTREZNO IN PAMETNO TVEGATI

(Nadaljevanje s 1. strani)

V kolikor upoštevamo nujnost nadaljnjega razvoja in programskega prestrukturiranja SOZD Iskra in priprave solidne osnove za novo srednjeročno obdobje 1980 – 1985 ter pripravljeni dopolnilni paket investicijskih naložb za tekoče srednjeročno obdobje 1978–1980 pa se pokaže že navedena stopnja doseganja v bistveno slabši luči. To pomeni, da bomo morali v naslednjih mesecih, vsekakor pa še v tem letu, usmeriti pozornost na pripravo potrebnih investicijskih elaboratov in zagotovitev investicijskih sredstev, s čimer bomo omogočili uresničevanje planskih obveznosti do leta 1980 ter pripravili osnovo za naslednje plansko obdobje.

Zaključek celovitega pregleda letošnjega polletnega poslovanja in polovnice srednjeročnega obdobja 1976–1980 nam torej kaže zelo dobro sliko. Vendar pa obstajajo še vedno odprta vprašanja in problemi, o katerih se bo treba kar čimprej na vseh ravneh odločanja – naj gre za SOZD, DO ali TOZD, kritično pogovoriti. Vsekakor bo potrebno za doseg planiranih obveznosti še bolj intenzivirati proizvodnjo in povečati produktivnost; nujna postavka našega srednjeročnega plana je bil vedno dober izvoz in zato ga bo nujno treba povečati in s tem izboljšati zunanjetrgovinsko bilanco. V bodoče bo treba obrzdati tudi stopnjo zaposlovanja in jo obdržati v mejah družbeno dogovarjene stopnje, prav tako bo potrebno pospešiti izdelavo samoupravnih aktov za nagrajevanje po delu in jih v praksi tudi uresničiti. Naložbe v osnovna sredstva bo treba intenzivirati predvsem v smeri tako imenovanih perspektivnih programov, prav tako bo potrebna stalna skrb za čim racionalnejše koriščenje razpoložljivih sredstev za doseganje čimvečje akumulacije in čimvečje udeležbe lastnih sredstev v poslovnih sredstvih. Na vse to se navezuje nujnost nadaljnjega razvoja samoupravnih dohodkovnih odnosov.

Vsa ta in podobna vprašanja se nam gotovo zastavljajo v pereči obliki in ob glavnih problemih se je ustavil tudi generalni direktor v svojem pregledu, povzetek mnogih vprašanj pa je strnil v ugotovitve:

„Potrebna je akcija, da bomo že letos dosegli 100 milijonov dolarjev izvoza! Da pa bomo to dosegli pa je osnovna naloga, da investicije z maksimalnim naporom uresničimo, kar pomeni tudi nove inovacijske programe. Prav tako ne smemo izgubiti nobenega posla več, vzporedno pa moramo pospešeno delati na inovacijskih programih in urediti OD. Sicer pa, to kar delamo, ni slabo, le 2 do 3 krat hitreje bi bilo treba, če rezultate, ki jih že dosegamo, nočemo le zadržati, ampak jih tudi pospešiti.“

Mara Ovsenik

Za še višjo kakovost v Iskri

Čeprav je bila seja področnega kolegija področja za kakovost SOZD Iskra v prostorih uprave delovne organizacije Široka potrošnja v Škofji Loki 13. po zaporedju, gotovo to ni pomenilo nobene črne mačke, ki bi prečkala cesto. Nasprotno, vsi, ki so se na povabilo predstavnika področja za kakovost ing. Lotarja Kozine minuli teden zbrali na ta sestanek, so lahko iz poročil in razprave ugotovili, da so stvari že krepko krenile naprej. Zasedanje je bilo v Škofji Loki glede na sklep, da je poslej vsaka seja tega odbora v drugi delovni organizaciji, kar že samo po sebi prispeva k razširitvi dejavnosti in živemu angažiranju vseh. Hkrati pa si vsi, tudi tisti iz matičnih organizacij, lahko pobleže ogledajo konkretne pogoje, dosežke in zagate v posamezni delovni skupnosti in obratu.

Na dnevnem redu je bilo kot prva točka najavljeno poročilo direktorja delovne organizacije in informacija o poslovanju DO ter rezultatih na področju kakovosti. O tem je v imenu direktorja spregovoril ing. Peter Hafner.

V drugem delu pa so se razgovorili o prihodnji konferenci o kakovosti Iskre in o njenem programu, ki ne bo – kot smo poročali v prejšnji številki – v septembru, temveč v prvi polovici oktobra v Ljubljani.

Na škofojloškem sestanku je prišlo do izraza spoznanje, da bodo morali kvaliteto izboljšati in s to višjo ravniyo zagotoviti plasma izdelkom. V tej zvezi so podvzeli vrsto korenitih ukrepov na področju razvoja, investicij in merilne opreme. Že doslej so, kot so nekateri poudarjali, dosegli na tem področju vrsto uspehov. Svoje izdelke niso praviloma preizkušali le na zakonsko obveznih predpisih na varnostnem atestu na primer RSO, ampak tudi glede na uporabno vrednost.

Široka potrošnja je problemu kvalitete posvetila precej pozornosti in o tem je v razširjenem referatu spregovoril Peter Hafner. Povedal je, da tam, kjer so imeli že prej vse zakonodajno urejeno, stvari tečejo tako, kot je potrebno, drugod, kjer pa le-te še niso bile urejene, pa so sprožili delo šele sedaj. Zato seveda tudi primerni rezultati kasnije.

Prof. Franc Mlakar, direktor TOZD IKM, pa je po svoji strani pohvalil sodelovanje s Široko potrošnjo in naglasil, da si takega sodelovanja z razvojniki in ostalimi, ki delajo na področju kvalitete, želi še vnaprej.

V nadaljevanju se je Lotar Kozina prešel na konferenco o kakovosti v Iskri. „Do konference bo prišlo zato, ker so glasovi o potrebi višje kakovosti vse močnejši. Razlog za konferenco pa je še toliko večji, ker Iskra praktično proda vse, kar naredi, zaradi česar je vprašanje njenih izdelkov tudi znotraj Iskre treba obravnavati z vso objektivnostjo! Seveda pa ni bila nič manj aktualna druga plat medalje, na katero je opozoril: „Svetovno tržišče in mednarodna kooperacija pa zahtevata bistveno več kot mi v Jugoslaviji. Če hočemo uspeti torej tudi na mednarodnem trgu, se moramo s temi zahtevami vsestransko spoprijeti!“

Ing. Vladimir Klavs, je kot vodja področja razpravo o konferenci sklenil z mislijo, da smo vendar v zadnjem letu dosegli že bistven premik v pogledu kvalitete. Že ustanovitev takega kolegija sama pomeni korak naprej, prav tako pa smo tudi spoznali, da smo včasih štedili ponekod, kjer ne bi smeli – in to za kvaliteto prav gotovo velja. Ta konferenca mora to stanje in prizadevanje še bolj utrditi. Borba bo gotovo še težka, zato jo moramo voditi toliko bolj organizirano in v njej moramo res sodelovati vsi. Pri naslednjih investicijah se ne bi smelo dogoditi, da ne bi imeli tudi za zadovoljevanje ustrezne kakovosti sredstev planiranih tudi mi.

Tudi pregled doslej zbranih podatkov o kvaliteti, o kateri so poročali vsi navzoči, je pokazal, da obstaja velika razlika med zahtevami na zunanjem trgu, kjer se srečujemo z mednarodno konkurenco in med zahtevami domačega tržišča, čeprav se tudi na domačem tržišču pojavlja vedno večje število predvsem tistih OZD, ki želijo dvigniti kvaliteto svojih izdelkov in s tem tudi zahtevajo od svojih dobaviteljev višjo kvaliteto dobavljenega materiala, elementov, podsklopov in so pripravljeni pri skupnem prizadevanju za dvig kakovosti tudi sodelovati.

Po tem pregledu so si vsi navzoči ogledali proizvodnjo TGA, še posebej kontrolo in laboratorij za preizkušanje plinskih peči.

Gotovo bodo še tudi naslednje seje odbora in posamična prizadevanja po vseh delovnih in vprašanja pretresla, tako da bo konferenca dosegla svoj namen: še višjo kakovost v Iskri!

Mara Ovsenik

Obisk indijske vladne delegacije

V Iskri je bila 10. in 11. septembra na obisku indijska vladna delegacija za področje elektronike, ki jo je vodil dr. PARTA SARATHI, sekretar elektronske komisije pri predsedstvu vlade Republike Indije.

Obisk je organiziral Zvezni komite za energetiko in industrijo pri ZIS, da bi ugotovili možna področja za sodelovanje med indijskimi in jugoslovanskimi proizvajalci elektronske opreme.

Iz indijskega predloga je razvidno, da bi radi razvijali dolgoročno sodelovanje na naslednjih področjih: računalniki in periferna oprema (predlog so že posredovali naši Tovarni računalnikov), elektronske komponente in elektromehanski elementi, telekomunikacijski sistemi in železniške signalno-varnostne naprave, sodelovanje pri razvojnih programih in izmenjava izkušenj pri najnovejših dosežkih elektronske industrije.

Obe strani sta zainteresirani za krepitev sodelovanja. Pri naši licenci je bila že organizirana proizvodnja elektronskih elementov v Bombayu. Nadaljnje sodelovanje naj bi potekalo predvsem na področju telekomunikacij, računalništva in kasneje tudi mikroelektronike in avtomatike. Konkretno možnost vidimo na področju projekta za EATC (natečaj je v Indiji že razpisan). V teku so tudi priprave za prenos tehnologije v treh novih tovarnah v Bombayu.

Indijski gostje so se v ponedeljek dlje zadržali v Ljubljani, kjer so si ogledali razstavo mikroelektronike. Pogovarjali so se tudi z generalnim direktorjem SOZD Iskra Jožetom Huijsom in njegovimi sodelavci.

Dopolodne so obiskali Tovarni telekomunikacij in računalnikov na Laborah v Kranju, kjer so jih sprejeli Aleksander Mihev, Ivan Fink in Anton Stipanič, jim razkazali proizvodnjo ter predstavili kranjsko delovno organizacijo. Gostje so ostali tudi na kosilu, ki ga je priredil Anton Stipanič, kjer so jim izročili darila in monografijo o Iskri.

Alojz Boc Foto: I. Okršlar

ISKRA COMMERCE, LJUBLJANA

Javna razprava o analitični oceni in razvidu del

KMALU OSEBNI DOHODKI PO NOVO

Te dni je zaključila delo strokovna komisija, DO Iskra Commerce, katere naloga je bila izdelava predloga analitične ocene in sestavljenosti del ter razvida (kataloga) del.

O svojem delu ter izdelanem predlogu je komisija že poročala vodstvu družbenopolitičnih organizacij, skupnemu odboru ISKRE COMMERCE in poslovnemu kolegiju ISKRE COMMERCE. Skupna ugotovitev vseh teh organov je bila, da je predlog, ki je dan delavcem TOZD in DS SS v javno obravnavo, v skladu s sprejetimi samoupravnimi akti in zakoni ter kadrovske in poslovno politiko našega kolektiva.

Predlog analitične ocene in razvida del je tako tudi podrobno preučila

koordinacijska konferenca osnovnih organizacij sindikata ISKRE COMMERCE ter ga ugodno ocenila. Mnenje KKO sindikata ISKRE COMMERCE objavljamo v celoti na drugem mestu.

O predlogu je nadalje razpravljali tudi Skupni odbor za gospodarske zadeve in medsebojna vprašanja delavskega sveta ISKRE COMMERCE. Na seji — dne 4. septembra — je sprejel sklep, da je potrebno predlog analitične ocene sestavljenosti del in razvida (kataloga) del posredovati delavskim svetom TOZD in DS SS, ki naj predloženo gradivo dajo v javno razpravo.

Javna razprava naj bi bila predvidoma zaključena 25. septembra, nakar bo tako zbrane pripombe in predloge obravnavala strokovna komisija ISKRE COMMERCE ter izdelala dokončni predlog, ki ga bo posredovala v potrditev zborom delovnih ljudi.

Pred nami je torej javna razprava. Pravica in možnost slehernega člana našega kolektiva je, da aktivno sodeluje s svojimi argumentiranimi predlogi in pripombami ter s tem prispeva k izpolnitvi predloga analitične ocene in razvida del.

„DELOVNIH MEST“ NI VEČ

Ena izmed bistvenih novosti oziroma sprememb po sprejetju Zakona o združenem delu je vsekakor ta, da pojma „delovno mesto“ ni več. To sta narekovala zlasti dva vzroka: pojem delovnega mesta se je pogosto izrodil zaradi manjše nazivov in marsikje ni več predstavljal dejanskega dela. Poleg tega so se pod istim nazivom in pod isto vrednostjo mnogokrat skrivala različno zahtevna dela.

Dруг vzrok za črtanje definicije „delovno mesto“ je bila želja za doseg večje elastičnosti pri razporejanju delavcev na razna dela določene skupine.

Ta sprememba je pogojevala tudi izoblikovanje nove definicije, kaj je sploh delo. Naj to definicijo kar prepišemo:

„Delo je določen, relativno stabilen del delovnega procesa oziroma delovnega področja, ki se je oblikoval ob delitvi dela in predstavlja tak del, ki praviloma polno zaposluje posameznega delavca.“

SESTAVLJENOST DELA

Komisija je sestavljenost dela ugotavljala po več merilih. Osnovna so bila: šolsko znanje, funkcionalno znanje in delovne izkušnje, programiranost dela, vplivnost na poslovanje, telesni napor, psihosenzorni napor in napor pri delu z ljudmi.

Tako je komisija z ocenitvijo del ugotovila relativni odnos različnih vrst dela ter na podlagi dobljenih odnosov določila objektivna osnovna merila za delitev osebnih dohodkov. Na sistem vrednotenja sestavljenosti del je naslonila tudi izdelavo razvida del, katerega predlog je prav tako dala v javno razpravo.

V zvezi z izdelavo ocene sestavljenosti del, torej enega najpomembnejših ključev v tem procesu, je komisija upoštevala tudi tole: Osnova pri izdelavi je bilo zgolj delo, torej njegova vsebina oz. zahtevnost (sestavljenost) in se pri tem ocenjevanju niti ni mogla, niti ni smela ozirati, kdo to delo opravlja. Seveda pa je morala komisija upoštevati tudi to, da opravljeno delo nima končne dinarske vrednosti.

Šele, ko ustvarimo dohodek na tržišču in poravnamo naše obveznosti — interne in eksterne — vemo, koliko si za opravljeno delo lahko delimo. Zato izračunamo zahtevnost dela v točkah. Te točke množimo z urami opravljenega dela, ta zmožek pa še korigiramo s procentom uspeha posamezne organizacijske enote in procentom osebnega prispevka posameznega delavca, ki smo ga bodisi merili (norme) ali ocenili. Ta končni zmožek pa pomnožimo z akontacijsko vrednostjo točke, ki je odvisna od našega dosedanjega poslovanja, v katerem je zajeta vsa pahljača boljše ali slabše gospodarnosti. Ob vsakem periodičnem obračunu ugotavljamo,

ali bo točka imela vnaprej večjo ali manjšo vrednost. Končni proračun pa sledi po zaključnem računu.

Lahko torej zapišemo, da sredstev za osebne dohodke ne oblikujemo z zmnožki delavcev oziroma ur in tarifnih postavk, pač pa ustvarjena sredstva, ki so del našega dela, razdelimo med seboj po ključu delovne udeležbe posameznega delavca.

Pri tem se moramo vsekakor zavdati naslednjih dejstev:

- sredstva za osebne dohodke so v prvi vrsti odvisna od ustvarjenega dohodka. Le-ta bo tem večji čim bolj in čim bolj racionalno bomo delali,
- čisti dohodek gospodarskih organizacij, s tem pa tudi osebni dohodek, je v veliki meri odvisen od tega, kako racionalno je organizirana naša mikrostruktura in kaj je njeno področje dela,
- za višino sredstev za osebne dohodke je izrednega pomena polna zaposlenost vseh in racionalna izraba delovnega časa. Ne sme nam biti vseeno, kaj kdo dela,
- nihče ne more in ne sme biti plačan po nazivu delovnega mesta in prav tako ne po nazivu, ki mu ga je dala šolska izobrazba, pač pa le po delu, ki ga opravlja.

USPEŠNO DELO KOMISIJE KLJUB ŠTEVILNIM TEŽAVAM

V celotnem postopku izdelave predloga analitične ocene ter kataloga del in nalog v ISKRI COMMERCE ter njenih TOZD in DS SS je komisija naletela na celo vrsto težav. Ko je npr. dobila izdelane opise del je pričela z analizo oblikovanosti delovnih nalog. Ta analiza je pogostokrat odkrila nepravilnosti v delitvi dela, nadalje problematično strukturo dela pa tudi neurejeno in neutrujeno splošno organizacijo. Analiza je pokazala nujnost dopolnitve in zamenjave ter spremembe delovnih nalog, pristojnosti in odgovornosti, potrebe po prestrukturiranju delovnih nalog itd.

Veliko težav pri izdelavi analitične ocene je povzročilo tudi iskanje značilnosti, po katerih naj bi komisija stopnjevala zahteve. Poseben problem je bilo usklajevanje ocene sestavljenosti del, saj je bilo doslej v nekaterih primerih enako delo v različnih temeljnih organizacijah različno ocenjeno. Pa ne samo to: tudi znotraj ene same organizacijske enote sta npr. dva delavca opravljala povsem enako delo, ovrednoteno pa je bilo po različnih kriterijih.

Komisija je naletela tudi na težnje za dviganje razredov in točk. Pri tem je treba poudariti, da s splošnim dviganjem točk ne pridobimo ničesar, saj v istem proporcu pade vrednost točke.

Pri delu je morala komisija upoštevati tudi tradicije kolektiva, stališča delavcev do posameznih zahtev dela, nadalje specifičnost določene temeljne organizacije, konkreten kadrovske položaj, zlasti glede na deficitarnost delavcev za določena dela ipd.

Glede na nove, originalne zasnovane, sedanjega sistema analitične ocene del ni mogoče mehanično primerjati s starim sistemom. Ni dovolj, da imamo sistem delitve osebnih dohodkov opisan in razčlenjen v pravilnikih,

kajti še tako dober instrumentarij meril za delitev osebnih dohodkov ne bo pomagal, če tega delavci ne bomo sprejeli kot nekaj umevnega.

Novi predlog analitične ocene in razvida (kataloga) del je resnična reforma. Globoko smo prepričani, da bodo delavci ISKRE COMMERCE predloženo kakovostno spremembo, ki bo koristila nam samim, pozitivno sprejeli.

TUDI ANALITIČNA OCENA POGOJEV DELA PO NOVO

Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in osebnih prejemkov določa dodatke delavcem, ki delajo pod posebno težkimi pogoji.

Odbor za varstvo pri delu IC je kot osnovo za ocenjevanje določenih pogojev dela upošteval rezultate izvršenih meritev in oceno posameznih obremenitev. Na osnovi tega je izoblikoval sistem težavnostnih točk, kot podlago za ugotovitev in ovrednotenje težavnosti posameznih posebnih pogojev dela.

Upoštevati je namreč treba, da se posebni pogoji priznavajo in upoštevajo le za čas, ko delavec dejansko opravlja delo pod takimi posebnimi pogoji.

Pri izdelavi predlog je odbor ugotovil, da tabele, ki so v prilogi III Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in osebnih prejemkov (tabela 7 — fizični napor in 8 — pogoji delovnega okolja) ne ustrezajo navedenim kriterijem, kajti izdelani so ne glede na število ur na delu pod takimi pogoji, zato odbor predlaga spremembo navedenih tabel.

Novi predlog na podlagi izvršene analitike ocenjevanja pogojev dela in obračuna točk mnogo objektivneje in jasneje v skladu z Zakonom o združenem delu določa nadomestila delavcem za posebne pogoje dela.

MNENJE KOORDINACIJSKE KONFERENCE OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA ISKRE COMMERCE O PREDLOGU RAZVIDA DEL

Omenili smo že, da je KKOOS ISKRE COMMERCE podprla predlagane dokumente, ker pa bo njeno mnenje gotovo še bolj vplivalo na razumevanje osnutka razvida del, ga objavljamo v celoti.

1) Izvršni odbor in predstavniki sindikalnih organizacij ocenjujemo predlog razvida del, kot znaten prispevek k izboljšanju sistema nagrajevanja po delu v ISKRI COMMERCE. Zato predlagamo vsem vodstvom osnovnih organizacij, da preko sindikalnih skupin vključijo vse članstvo osnovnih organizacij v tvorno razpravo in s tem priporočajo k temu, da bo dejansko prišlo do izraza načelo plačevanja po opravljenem delu.

2) Ugotavljamo, da je komisija delo opravila z vso odgovornostjo, resnostjo in prizadevanjem, da bi odstranili vse nevsklajenosti, ki so do sedaj obremenjevale sistem nagrajevanja.

3) V skladu s politiko nagrajevanja

(Dalje na 4. strani)

DUŠAN ŽELJEZNOV:

(57)

TITO V ISKRI

Marjan Kristan je trenutno svetnik v Iskra Commerce, vendar se z jesenjo odpravlja za štiri leta v Francijo. Med drugim Titovim obiskom v Iskri je bil ing. Marjan Kristan direktor temeljne organizacije združenega dela Avtomatske telefonske centrale DO Elektromehanika Kranj na Laborah, torej tovarne, ki jo je obiskal predsednik Tito.

„O predpripravi na Titov obisk v naši tovarni ne bi govoril,“ je začel svoje spomine na tiste dni ing. Kristan. „Vendar pa smo si za sam obisk razdelili vloge, kdo bo koga spremljal. Pot obiska po tovarni smo že spplanirali vnaprej, ker smo računali na precej ljudi, vendar po začetni poti seveda nismo šli. Ljudem v tovarni smo naročili, naj ostanejo med obiskom na delovnih mestih ter naj normalno delajo, vendar pa so tisti, ki niso delali v neposredni proizvodnji, kot razvoj, skladišča in podobno, naredili špalir ob prihodu predsednika Tita v našo tovarno.“

Med Titovim obiskom v podjetju so vsi delavci v montaži nemoteno delali naprej.

Za sam obisk lahko rečem, da je trajal vsaj še enkrat toliko, kolikor je bil predviden po protokolu.

Tito se je med ogledom tovarne še posebej zanimal za našo proizvodnjo, dalje, kam prodajamo svoje izdelke, kam jih izvažamo, koliko je vgrajenega domačega materiala v ATC, koliko inženirjev imamo in končno, kakšno konkurenco imamo.

Ko si je predsednik ogledal tovarno, je sledil v naši sejni sobi razgovor, ki je bil tudi daljši, kot pa je bilo predvideno.

Med pogovorom v sejni sobi se je Tito precej razgovoril, malce nas je tudi „ozmerjal“ z ugotovitvijo, da nam sam s svojimi

mi obiski v deželah v razvoju utira pot na njihova tržišča, mi pa kot gospodarstveniki tega ne storimo.

Mislim, da je takrat predsednik nameraval obiskati Indijo in je ob tej priložnosti povabil v svoje spremstvo tudi našega predstavnika, vendar do tega obiska kasneje iz različnih vzrokov ni prišlo.

Med razgovorom je našega predsednika zanimalo praktično vse — od politike, sestava in samoupravne organiziranosti našega kolektiva do delovanja mladinske organizacije.

Skratka, to je bilo moje prvo neposredno srečanje z našim predsednikom, čeprav sem ga že poprej nekoč videl na Jezerškem, moj sin, ki je bil takrat star šest let, pa je pohitel k njemu in prejel predsednikov podpis na razglednico, ki je zanj seveda dragocen spomin.

Ob koncu obiska je Tito, ko so naša dekleta prinesla plašče, bilo je namreč pozimi, po svoji navadi šaljivo dejal: „Dodajte ovamo, ovde dele zimske mantile!“

Osebnost je naš predsednik naredil name izreden vtis, videl sem, da je bil kljub visokim letom izredno pri sebi, da ima nenavadno odličan spomin, saj nas je znal dobro opozoriti na razlike med belgijsko tovarno BTM, ki jo je bil obiskal pred šestimi leti in našo tovarno, ki je bila seveda modernejša. Spomnil se je celo, kako so delali v Belgiji in primerjal belgijske delavce z našimi delavci, pri vsem tem pa je pokazal izredno znanje, ki je še posebej presenetljivo za človeka, ki ne prihaja neposredno iz našega poklica. Primerjal je celo belgijsko tehnologijo z našo in vse to je tako mene kot vse nas izredno presenečalo.

Še več. Pri vseh teh primerjavah in pohvalah našemu delu in tehnologiji je predsednika tudi zanimalo, kje smo nabavili proizvodno opremo, zlasti pa ga je še zanimalo razmerje med domačo in tujo opremo v naši tovarni.

In končno, pokazal je tudi izredno zanimanje za naše tržišče, predvsem je povpraševal o težavah na tržišču, vendar smo mu pojasnili, da takrat s prodajo pač nismo imeli težav, ker so bila tista leta zelo visoko konjunkturna in smo imeli takrat celotno našo proizvodnjo prodano že za dve leti vnaprej,“ je zaključil svoje spomine na drugi Titov obisk v Iskri. Marjan Kristan.

Široka potrošnja: POZITIVNO

Razumljivo je, da smo se v času, ko vse DO pregledujejo svoje rezultate, hkrati pa tudi do kod smo prišli v srednjeročnem planskem obdobju, pozanimali tudi mi v DO Široka potrošnja, kako so oni uspeli v tem razdobju.

Področje proizvodnje za široko potrošnjo sicer po obsegu ni največje v Iskri, je pa gotovo eno izmed najbolj občutljivih in kazalci na tem področju odražajo tako našo konkurenčno sposobnost kot tudi stopnjo dobrega ali slabega sprejema na tržišču. Zato je v malem proizvodnji za široko potrošnjo preizkus tudi za druge dimenzije Iskrine dejavnosti. Splošen odgovor v široki potrošnji je bil, da so sicer zaključili s pozitivnim finančnim rezultatom, da pa so izkazali še vedno mnogo premajhen odstotek za razvoj svoje branže, saj imajo od poprečja manjši delež akumulacije.

Seveda pa je tudi res, da bi nekaterih izdelkov lahko prodali več, da pa jih zaradi izpada v proizvodnji ni bilo dovolj na zalogi. Sicer pa pogledimo rezultate nekoliko поблиže:

V DO Iskra Široka potrošnja so pregledali poslovanje za prvo polovico letošnjega leta. Tako so ugotovili, da so dosegli vrednost proizvodnje v višini 760.335.000 dinarjev, kar predstavlja za 18,5 % večjo proizvodnjo kot v prvem polletju lanskega leta, oziroma 47,6 % letnega plana.

Pri tem pa je treba poudariti, da so polletni plan dosegli samo v TOZD Antene, pod 90 % pa je bil uresničen v tozdz Pržanj 82,4 %, tozdz Montaža 87,1 % in tozdz Gospodinjski aparati 88,1 %.

Vzroki za neuresničen plan proizvodnje so predvsem v pomanjkanju reprodukcijskega materiala in sicer iz uvoza ter težave pri operativnem planiranju. Poleg tega je bilo doseganje plana proizvodnje januarja in februarja letos precej pod planom, kar ni bilo moč izravnati kljub 100 % izvršitvam plana v marcu in kasnejših mesecih.

V primerjavi s prvim polletjem lanskega leta so najbolj povečali proizvodnjo tozdz Elektromotorji za 34 % in tozdz Montaža za 27 %, medtem ko so bili pod poprečno rastjo proizvodnje v tozdz Pržanj in tozdz Sprejemniki.

V DO Široka potrošnja je znašala prodaja na domačem trgu v prvem letošnjem polletju 847.604.000 dinarjev. Tako je bila domača prodaja za 23,5 % večja kot prodaja v enakem razdobju lani in so s tem dosegli 43,1 % letnega plana. Prodajni plan so najbolj dosegli v tozdz Elektromotorji, Montaža in Antene, slabše pa je bilo v tozdz Sprejemniki in Gospodinjski aparati.

V prvem polletju 1978 je znašala vrednost izvoza v DO Široka Potrošnja 4.725.410 dolarjev. To predstavlja 37,4 % uresničenega letnega plana izvoza, čeprav je bil v letošnjem polletju izvoz večji približno za 26 % glede na isto lansko obdobje.

Med posameznimi tozdz so najboljše realizirali letni plan izvoza v Pržanju – 56,4 % in v Elektromotorjih – 40,3 %, medtem ko je bil največji izpad v izvozu tozdz Gospodinjski aparati, kjer niso uresničili novih možnosti za prodajo na tujem tržišču, ki jih je plan predvideval. Seveda pa je na slabše uresničevanje plana izvoza

vplivalo tudi nedoseganje plana proizvodnje.

Letni plan izvoza reprodukcijskega materiala so dosegli z 52,6 % ali po vrednosti v višini 8.317.565 dolarjev, kar je za 30 % več, kot v istem razdobju lani. Polovico planiranega uvoza so uresničili v tozdz Pržanj, podobno je bilo tudi v tozdz Sprejemniki na račun uvoženega prenosnega radijskega sprejemnika iz Poljske, medtem ko ostale tozdz niso dosegle polovice uvoza, ki ga predvideva letni plan.

V DO Široka potrošnja so dosegli poprečni mesečni netto OD na zaposlenega v višini 4796 din; planirano višino neto OD so že dosegli v tozdz Pržanj in Antene, medtem ko so OD v ostalih tozdz še nekoliko pod planom. Poprečno število zaposlenih je bilo ob polletju v tej DO 3160 delavcev, kar predstavlja 97,5 % letnega plana. Pomniti je treba, da posamezni tozdz v glavnem – razen tozdz Antene in tozdz Elektromotorji, kjer so plan že celo nekoliko prekoračili – še niso dosegli planiranega števila zaposlenih, kar je v skladu s srednjeročnim planom.

Tudi v DO Široka potrošnja so investicije problematične. Kljub široko zastavljeni akciji za investicijska vlaganja moramo ugotoviti, da so sicer v teku priprave ustrezne dokumentacije za investicije v posameznih tozdz, ter da skoraj vse tozdz pripravljajo nove investicijske programe. Hkrati pa tudi ugotavljajo, da bo investiranje oteženo, zavoljo premajhnih sredstev, saj stopnja akumulacije v tej DO ne dopušča večjih vlaganj. Vendar pa menijo, da bodo z odpravo nekaterih slabosti, boljšim gospodarjenjem in dvigom produktivnosti kos tudi investicijskim vlaganjem, s katerimi je treba, če bomo hoteli postati še uspešnejši, pričeti nemudoma.

V DO Široka potrošnja so dosegli v prvem polletju 1978 908.785.000 din celotnega prihodka, kar je 44,4 % letnega plana. Najbolj so se približali lanskim predvidevanjem v tozdz Elektromotorji in Antene, kjer so dosegli 49,5 % celotnega prihodka, najbolj pod planom pa so bili v tozdz Gospodinjski aparati s 37,2 %. V primerjavi

z lanskim prvim polletjem pa je bil letošnji polletni celotni prihodek večji za 27 %.

Po poravnavi vseh obveznosti je od prihodka ostalo 160.663.000 din čistega dogodka, kar predstavlja 45,3 % izpolnjenega letnega plana, oz. kar je za 65,6 % boljši rezultat kot v istem obdobju lani.

Za OD so v DO porabili več kot tri četrtine ustvarjenega čistega dohodka 13.855.000 din so namenili za skupno porabo in tako je ostalo še 14.107.000 din sredstev za razširitev materialne osnove dela in rezerv, to je akumulacije.

Kljub različni delitvi čistega dohodka po posameznih tozdz so vse tozdz DO Široka potrošnja zaključile s pozitivnim finančnim rezultatom.

Sindikat: kritična analiza poslovanja

Kljub temu, da je bilo prvo polletje v gospodarjenju Iskre DO Široka potrošnja zaključeno pozitivno, je vendar predsedstvo sindikata podrobneje analiziralo poslovanje v prvem polletju in predlagalo vrsto ukrepov za izboljšanje gospodarskih rezultatov v delovni organizaciji. Tako sindikat ugotavlja, da kljub vsemu povedanemu s poslovnimi rezultati nikakor ne morejo biti zadovoljni, kajti čisti dohodek, oziroma stopnja akumulacije, ki po informacijah znaša komaj 1,6 %, je premajhen za zagotovitev vseh ostalih potrebnih skladov, za družbene naložbe, kakor tudi za predvidene lastne naložbe. Pri tem sindikat tudi ugotavlja, da so na eni strani glede na dosežene rezultate verjetno marsikod izplačali previsoke osebne dohodke, na drugi strani pa so bili OD ponekod še vedno nizki in celo prenizki, saj je DO Široka potrošnja na dnu lestvice s poprečnim OD v višini 4.896 dinarjev. Zato sodi predsedstvo sindikata, da je treba po vseh tozdzih opraviti analizo osebnih dohodkov. Nujno je, da se OD v DO uskladijo in v praksi tudi izvajajo.

Glede proizvodnje meni sindikat, da je prvo polletje prineslo le 89 % načrtovane proizvodnje in da so izpadi v proizvodnji nastali v večini primerov zaradi pomanjkanja materiala, čeprav stanje zalog, repromateriala stalno narašča in ustvarja videz, da so z materialom dobro založeni. Ti zastoji so zmanjšali prihodke v takšni meri, da ni bil rezultat ob polletju kljub pozitivni dober. Zato sindikat zahteva, naj se poostri odgovornost vseh poslovnih struktur glede doseganja planskih nalog.

V nadaljevanju svoje analize ugotavlja sindikat, da so se zaloge izdelkov povečale, kar je posledica slabše prodaje in ponekod neustrezne izbire glede na sezonski pomen posameznih skupin izdelkov. Pri tem ugotavljajo, da izdelkov iz letne sezone ni na zalogi, pri tem pa proizvajajo izdelke, ki v tem času ne gredo in sodijo celo v tako imenovani zimski program. Iz tega izhaja upravičena ugotovitev, da proizvodnja ni usklajena s potrebami tržišča in prodajnimi možnostmi.

Sindikat prav tako meni, da tudi z doseženim izvozom ne morejo biti zadovoljni, predvsem zato, ker ni bil dosežen v načrtovani višini. Zato meni sindikat, da je treba za vsako ceno povečati izvoz.

Podobno nezadovoljivo stanje je tudi z izterjavo, saj so ob koncu prvega polletja številni kupci dolgovali znatne zneske za že dobavljeno blago.

Tudi glede investicij predsedstvo sindikata DO Široka potrošnja podpira široko zastavljeno akcijo investicijskih vlaganj v DO. Zato imajo osnovne organizacije sindikata po tozdzih naloge, naj budno spremljajo izvajanje zadanih nalog na tem področju. Ker so roki za izdelavo potrebnih dokumentacije kratki, je potrebna maksimalna angažiranost vseh služb. Že prej je sindikat ugotovil, da stopnja akumulacije v DO ne dopušča večjih vlaganj. Vendar meni sindikat, da brez investicij ni boljše prihodnosti. Z odpravo vseh naštetih slabosti, z boljšim gospodarjenjem in dvigom produktivnosti pa bodo tudi v DO Široka potrošnja kos tudi tem nalogam, čeprav niso lahke. Seveda morajo investicije biti racionalne in obenem učinkovite.

INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO, LJUBLJANA

Uspela referenduma

Že v eni izmed prejšnjih števil glasila smo poročali, da so delavci razvojno-raziskovalnega področja in komercialnega področja Iskre – Avtoelektrike na zborih delavcev ugotovili, da obstajajo z zakonom določeni pogoji za ustanovitev temeljnih organizacij z imenom TOZD – Inštitut za avtoelektriko in TOZD – Komerciala.

S sklepom o organiziranju TOZD so delavci navedenih področij določili, da bosta referenduma o navedenem vprašanju dne 11. 9. 1978, ki sta bila tudi uspešno izvedena.

Iz zapisnikov komisij za izvedbo referenduma je razvidno, da so se delavci razvojno-raziskovalnega in komercialnega področja izjavili, da so se kot delovna celota v okviru Delovne skupnosti skupnih služb, organizirali v temeljni organizaciji z imenom TOZD – Inštitut za avtoelektriko in TOZD – Komerciala. Pomembno pa je tudi, da so se izjavili o njihovi glavni in stranski dejavnosti, ki je naslednja:

TOZD – INŠTITUT ZA AVTOELEKTRIKO

Glavna dejavnost: raziskava, razvoj in konstrukcija izdelkov za potrebe TOZD in DO; stranske dejavnosti: posebna naročila, opravljanje laboratorijskih storitev in tehnično dokumentacijska dejavnost

Pred obvezujočimi nalogami

V eni izmed prejšnjih števil našega glasila smo že objavili nekaj podatkov o rezultatih poslovanja delovne organizacije Iskre – Avtoelektrike v I. polletju. Iz teh podatkov je bilo razvidno, da smo plan proizvodnje izpolnili z 48 %, splošna ocena pa izhaja, iz teh podatkov, da bomo do konca letošnjega leta dosegli zastavljene cilje. Če primerjamo proizvodnjo z istim obdobjem v lanskem letu ugotovimo, da je večja za 21 %. Danes si oglejmo še nekaj podatkov poslovanja po posameznih temeljnih organizacijah novogoriške Iskre.

V tovarni velikih zaganjalnikov, ki je največja TOZD, saj je v njej 735 zaposlenih, predstavlja vrednost proizvodnje prvega polletja 51 % letnega plana, dinamični proizvodni plan pa je dosežen 98 %. V primerjavi z lanskoletnim obdobjem za 6 % večja.

Najnižje doseganje dinamičnega plana proizvodnje je bilo pri izdelkih in znaša 92 %. V obravnavanem obdobju je bil izpad proizvodnje v glavnem pri montaži izdelkov zaradi pomanjkanja rotorja, proizvodnja le-tega pa ima šibko točko pri izdelavi gredi. Kljub temu pa lahko zaključimo, da so proizvodni rezultati dobri, saj znaša proizvodnja na zaposlenega v letošnjem prvem polletju za 11 % več kot v enakem razdobju lani.

V tovarni malih zaganjalnikov, kjer opravlja dela in naloge 400 zaposlenih, predstavlja vrednost proizvodnje prvega polletja 46,3 % letnega plana in 94,5 % dinamičnega plana proizvodnje. Na nedoseganje dinamičnega plana so vplivali predvsem izpadi proizvodnje na strojih, ki predstavljajo ozka grla. Vendar so se razmere, sedaj ko to pišemo, bistveno spremenile in lahko realno pričakujemo boljše rezultate ob zaključku leta, kot v polletju.

Dinamični proizvodni plan v tovarni generatorjev in elektronike, kjer je 295 zaposlenih, je bil dosežen s 86 %, letni proizvodni plan pa z 42 %. V proizvodnji so se večkrat pojavljali zastoji in to v glavnem zaradi pomanjkanja materiala in sestavnih delov tako iz uvoza, kot tudi s strani domačih proizvajalcev. Prav tako je vplivala tudi slaba kvaliteta dobavljenega materiala na nedoseganje proizvodnega plana, saj so bila večkrat potrebna razna dodatna dela, ki so povečevala problem proizvodnih zmogljivosti.

Najbolj uspešni pri doseganju planiranih proizvodnih ciljev so bili v tovarni vžigalnih tuljav v Bovcu, kjer je 255 zaposlenih. V prvem polletju je bil dinamični plan presežen za 5 %, letni plan pa izpolnjen s 53 %. Kljub tem rezultatom pa tudi v tej TOZD ni potekala proizvodnja povsem neovirano, predvsem zaradi pomanjkanja nekaterih materialov iz uvoza, tehnoloških sprememb v proizvodnji vžigalnih tuljav za Simco in prezasedenosti proizvodnih zmogljivosti na navijalnih strojih.

Kljub omenjenim problemom pa je proizvodnja v prvem polletju dokaj dobro potekala in je mogoče realno predvideti, da bo letni plan proizvodnje realiziran v celoti.

V tovarni žarnic v Ljubljani je 322 zaposlenih doseglo dinamični plan proizvodnje z 97 %, letni plan pa 48 %, z upoštevanjem dopolnilnega

TOZD – KOMERCIALA

Glavna dejavnost: opravljanje komercialnih poslov pri uresničevanju prometa blaga in storitev; stranske dejavnosti: raziskava trga, blaga in storitev (surovin, materiala, izdelkov in storitev), servisiranje izdelkov iz programa proizvodnih TOZD.

Izidi referenduma kažejo na to, da so delavci obeh področij izkazali velik interes v zvezi z organiziranjem novih TOZD, saj se je referendum o organiziranju TOZD – Inštitut za avtoelektriko od 71 v glasovalnem imeniku vpisanih delavcev udeležilo 68, glasovalo pa je „ZA“ 64 delavcev, ali 90,1 %. Referenduma o organiziranju TOZD – komerciala pa se je od 95 v glasovalni imenik vpisanih delavcev udeležilo 94 delavcev, „ZA“ pa jih je glasovalo 93, ali 97,9 %.

Seveda referendum sam po sebi še ne pomeni, da sta TOZD že konstituirani. Do konca tega leta se bo odvijal intenziven in zahteven proces, v katerem bodo delavci določili in sprejeli potrebne samoupravne splošne akte ter določili svojo samoupravno organiziranost. Prav tako bo potrebno samoupravno odločiti o razdelitvi pomožnih in o drugih vsebinsko pomembnih vprašanjih.

Vsa avtoelektrična oprema traktorjev iz IMR je Iskrina.

programa, ki ni bil zajet v planu pa je bil dinamični plan presežen za 3 % in letni plan realiziran z 51 %.

Zaradi kritične situacije na tržišču se je proizvodnja v obravnavanem obdobju prilagajala potrebam trga, večjo proizvodnjo pa so preprečevali še drugi razlogi kot so še vedno nerešeni tehnološki problemi pri enonitnih in dvonitnih pomožnih žarnicah ter žarnicah s steklenim podnožjem, slaba kvaliteta materiala in premajhne zaloge, nekajdnevni izpad proizvodnje zaradi nedobave plina in električne energije ter veliko bolniških izostankov, ki jih niti z delom v podaljšanem času ni bilo mogoče nadoknaditi. Da bi odpravili ali vsaj zmanjšali zamude pri dobavi žarnic inoemskim kupcem, kakor tudi zaradi kritičnega stanja, ki ga povzroča pomanjkanje žarnic na domačem trgu, bo potrebno v drugem polletju temeljito odpravljati vzroke, ki preprečujejo večji obseg proizvodnje, da bi do konca leta realizirali planske cilje.

V tovarni avtoelektričnih vžigalnih sistemov v Tolminu, kjer je 395 zaposlenih, predstavlja vrednost proizvodnje v prvem polletju 84 % plana za to obdobje in 44 % letnega plana. Če pogledamo na kratko na glavne vzroke, ki so vplivali na nedoseganje plana vidimo, da so to premajhna proizvodnja magnetnega vžigalnika, ki je bila pogojena s premajhno dobavo odmičakov in delno s težavami pri proizvodnji in kvaliteti lastnih elementov.

S 1. januarjem letošnjega leta se je priključila v Avtoelektriko tudi tovarna odlitkov Komen, kjer je zaposlenih 73 delavcev. Glede na to, da je v planu za letošnje leto predvideno, da bo proizvodnja na tretjem stroju za tlačni liv stekla v septembru mesecu, je 43 % izpolnitev letnega plana dokaj (Dalje na 5. strani)

ISKRA COMMERCE

Javna razprava o analitični oceni in razvidu del

(Nadaljevanje s 3. strani)

v ISKRI COMMERCE je bilo zmanjšano razmerje med najnižjim in najvišjim razredom osebnih dohodkov od prejšnjih 1:5,12 na 1:4,6, kar znatno prispeva k zmanjšanju socialnih razlik in večanju realnega OD, posebno v nižjih razredih.

4) V poteku obravnave razvida del, ko se bodo ugotavljale neskladnosti predloga, ne smemo posegati po metodah rušenja obstoječega sistema, ki je rezultat skupnih naporov, temveč je potrebno ugotavljati neskladnost v organiziranju dela in dejanskih razporeditvi delavcev po delovnih mestih, za kar so odgovorni neposredni vodje oz. organizatorji delovnega procesa. Zato se moramo zavzemati za racionalnejšo organizacijo dela, iz česar izhaja večja produktivnost in količina opravljenega dela ter s tem večji OD.

5) Smoternejša organiziranost delovnega procesa bi znatno prispevala k zmanjšanju pritiska na nerealno vrednotenje posameznega delovnega prispevka.

PRIKAZ OBLIKOVANJA OD PO STAREM IN PO NOVOVEM PREDLAGANEM SISTEMU

Kot je znano, je stari sistem oblikovanja OD obsegal 30 kategorij, začeti s prvo. Te kategorije so rastle več ali manj geometrijsko do 26. kategorije, tam pa je bil določen skok, ker so kategorije od vključno 27. do 30. zajele delovna mesta s posebnimi pooblastili. Ti delavci so bili namreč izključeni iz ocene učinkovitosti, to pa je bil glavni vzrok za večji (6 %) skok.

Po novem predlaganem sistemu pa ni več kategorij, pač pa so razredi, ki jih določa sprejeta metodologija. Ti razredi so izraženi s točkami, njihova vrednost pa je odvisna od poslovnega uspeha – od rezultatov dela.

Ko je komisija oblikovala predlagano krivuljo, je upoštevala konkreten kadrovski položaj, deficitarnost kadrov, perspektivne potrebe in poslovno politiko ter med drugimi tudi socialni moment. Prav ta, slednji faktor, je omogočil, da so dela v nižjih razredih (do 23.) v primerjavi s stari sistemom bolje ovrednotena, medtem ko so dela od 23. naprej ocenjena bolj regresivno. Tudi razpon med najnižjo in najvišjo kategorijo torej najbolj sestavljenim delom je po predlaganem sistemu manjši in je 1:4,6, medtem ko je bil prej 1:5,12.

Novi sistem ima zasedene razrede od 4. do 37., medtem ko se je stari sistem oblikovanja osebnih dohodkov začel s 1. in končal s 30. kategorijo.

TOZD ELEKTROLITI

Z novo tehnologijo v novo tovarno

V našem listu smo že pisali, da bodo v Mokronogu gradili nove proizvodne prostore. Investicija je nujna, saj jim na vseh koncih prostora manjka, poleg tega pa tudi zmogljivosti postaja premajhne. Zato hitijo s pripravami za nove tehnološke postopke, ki jih bodo lahko uporabili v novi tovarni.

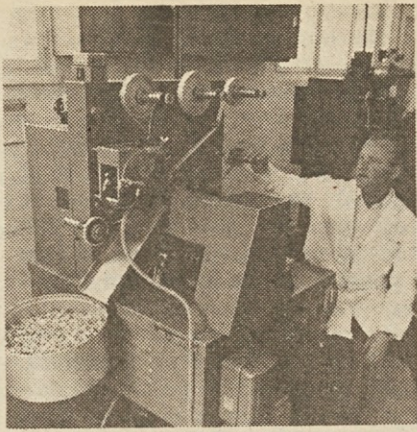
Direktor Tone Hočvar in vodja razvoja Matija Zdešar sta povedala, da je največja težava v pomanjkljivih zmogljivostih, imajo pa tudi iztrošeno strojno opremo, ki pa je vrh vsega še preobremenjena. Ker je naročil preveč, torej popraševanje veliko, delajo tudi ob sobotah in včasih ob nedeljah, da bi izbrali dobro konjunkturo in ustregli kupcem.

Zato pa v konstrukciji IEZE že

projektirajo novo strojno opremo, ki bo imela mnogo večje zmogljivosti in bo predvsem visoko mehanizirana in avtomatizirana. Tako bodo v novih prostorih, v katere se bodo vselili verjetno že drugo jesen, obstoječi program aksialnih kondenzatorjev povečali trikrat in proizvodnjo radialnih tipov desetkrat. Kako visoka bo avtomatizacija nam pove podatek, da bodo dosegli vsa ta povečanja skoraj z istim številom zaposlenih.

Tržne raziskave kažejo, da imajo na domačem trgu še zelo veliko prostora, saj niti s povečano proizvodnjo ne bodo mogli pokriti vseh domačih potreb. Poleg tega pa proizvodnja elektronike, zabavne in profesionalne, še raste in bo teh potreb vse več. Trg je zagotovljen in predvidene širitve z investicijami so povsem ekonomsko opravljene.

Poleg tehnologije dela pa hkrati razvijajo več novih in sodobnejših iz-

Strojno navijanje nizkonapetostnih kondenzatorjev. Pri stroju je Rudi Bizjak.

delkov. Tako se trenutno ukvarjajo z razvojem novih visokofrekvenčnih in visokokapacitivnih kondenzatorjev. Tu so mišljeni kondenzatorji s temperaturnimi razlikami od -40 do +85° C. Razvijajo tudi posebno vrsto kondenzatorjev razreda I A za posebne zahteve, ti pa imajo razširjeno temperaturno območje od -55° C do +125° C. Teče že druga faza razvoja te posebne vrste I A kondenzatorjev. Razvoj poteka v mednarodnem sodelovanju z madžarsko firmo Mehanikar Muvek iz Budimpešte. Pri nas razvijajo kemični del, na Madžarskem pa mehanskega — to se pravi inkapsulacijo, po domače bi temu rekli tesnenje. Izdelek bo namreč moral biti zelo zanesljivo zaprt, saj je izdelan iz strupenih in vnetljivih snovi. Zato bo tudi tehnologija izdelave zahtevna, ker bo treba posvetiti mnogo pozornosti varstvu pri delu. Konstrukterji pa se tega niso ustrašili in so obljubili, da bodo delovni avtomatski postopek in potrebne naprave zanj gotove do vselitve v novo tovarno.

Kondenzatorje za nižja temperaturna območja že delajo v poskusni seriji in prvi rezultati so zelo obetavni. Verjetno bodo že kmalu izdelovali te tipe v redni proizvodnji, vendar še v starih prostorih.

Prvo nalogo, o kateri smo govorili, so prijavi pri Raziskovalni skupnosti Slovenije in dobili v ta namen nekaj sredstev, ki so bila ob tako velikih vlaganjih kaj dobrodošla, hkrati pa so bila tudi velika spodbuda v razvojnih prizadevanjih. KF

TOZD MAGNETI

Kako nastanejo in kako bodo nastajali magneti

Kadar dobimo v roke magnet laiki in z njim pobiramo šivanke, ali raztresene žebličke, se nam zdi to kaj enostaven artikel in njegova funkcija izgleda zelo preprosta. Vendar v sodobnih aparaturnah in strojih opravlja magnet zelo zapletene funkcije in zato mora biti funkcionalno, oblikovno in po kemični sestavi zelo precizen in zanesljiv.

V TOZD Magneti izdelujejo magnetne za zelo različne namene. Največji porabnik teh izdelkov je jugoslovanska elektronska industrija. Magnete uporabljajo za zabavno elektroniko predvsem v zvočnikih, kranjska Elektromehanika jih mnogo naroča za različne vrste števcov, za telefonske slušalke in reed releje, v avtoelektriki jih rabijo za različne električne stroje in za brzinomere, izdelujejo pa tudi profesionalne kakovostne magnete za različne naprave in za JLA.

Miran Jarec mi je razložil tehnologijo izdelave v njihovi tovarni. Postopki so zelo različni. V Magnetih proizvajajo magnete v glavnem po treh postopkih: z litjem, po metodi stiskanja prahu in sintranja in po metodi termoplastične obdelave, kjer magnetni prah pomešajo s plastiko in stisnejo izdelek.

Tole naštevaje nam kaj malo pove. Ko pa stopiš v tovarno in zaslediš tehnološki postopek izdelave, vidiš, kako precizno je to delo in tudi fizično naporno. Pred vlivljanjem v „forme“, kot imenujejo kremenčeve kalupe, segrejejo zlitino na 1600° C. Delavci, ki delajo pri tej peči, pa prenašajo poleg vročine tudi težko fizično delo. Postopek je povečini ročen in zato je precej dviganja bremen. Poleg tega pa je seveda precej slab zrak, saj tako taljenje tudi v zraku naredi svoje. Vliti in ohlajene magnete potem magnetijo v posebnih pečeh s termično obdelavo. Tako delavec razžarjene magnete prelaga iz ene naprave v drugo na nekakšnem loparju. Še

ena izmed faz obdelave je fizično zelo naporna. Brušenje kovinskih magnetov pri čiščenju stičnih ploskev s kalupom. Odstraniti je namreč treba delce peska in doseči pravi kaliber — po domače bi rekli, da je treba odbrusiti, kar je preveč in dobiti točno predpisano mero.

Tretja, ne tako naporna, pač pa zamudna in utrudljiva, naloga je stodstotna kontrola izdelkov. Vse magnete, ki pridejo iz proizvodnje, z instrumenti izmerijo po funkcionalnosti (če so dovolj magnetni) in če je velikost pravilna. Ker pa gredo ti mali magneti, po velikosti zelo majhni, številčno v milijone, je tega dela ogromno.

V TOZD Magneti imajo že skoraj urejene vse formalnosti za začetek velike investicije. Že letos, če bo vse po sreči, bodo začeli z gradnjo, oz. s širitvijo sedanje tovarne, veliko pa bodo vložili tudi v novo strojno opremo. Predvsem bodo dobili dovolj prostora za nove mehanske in avtomatske stroje, s katerim bodo avtomatizirali več postopkov. Miran Jarec pravi, da je prva naloga tehnologov in konstrukterjev doseči to, da bo delavec stroj kontroliral in mu ne služil.

Kot smo že rekli, so nekateri ročni postopki dokaj težki in prav te bodo mehanizirali. Tako bo livarsko delo skoraj v celoti mehanizirano, namagnetenje s kombinacijo toplotne obdelave bodo avtomatizirali, zlasti pa bi radi skonstruirali še več dodatnih in odvzemalnih naprav, kar bo hitrost proizvodnje povečalo in dvignilo kvaliteto, poleg tega pa razbremenilo delavce, oz. zmanjšalo njihov delež fizičnega dela. Tak primer je tudi brušenje oz. čiščenje odlitkov, ki bo v novi tovarni avtomatsko, s čimer bodo rešili več delavcev utrudljivega in nezdruživega dela v ropotu.

Važna pridobitev bodo tudi nove sortirne naprave v kontroli. Te bodo sortirale kvalitetne izdelke od nekvalitetnih, tako bo delo teklo hitreje in učinkoviteje. Ob vsem tem pa bodo visoko dvignili produktivnost, z minimalnim povečanjem zaposlenih. Od sedanjih 70 delavcev bodo število povečali na 100, ob tem pa povečali proizvodnjo od sedanjih 100 na 300 ton magnetov letno.

Za vse te nove naprave, tehnološke postopke in avtomatizacijo imajo že idejne načrte, oz. imajo „ogledano“ strojno opremo, ki jo je mogoče kupiti na svetovnem trgu. Seveda pa čaka še mnogo (hvaležnega) dela konstrukterje v centralni konstrukciji, ki je v IEZE skupna in v Orodjarni, kjer bodo izdelali precej naštetih naprav in orodij. FY

INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE

(Nadaljevanje s 5. strani)

Tudi na področju programiranja nalog varstva pri delu je bilo v preteklih letih nekaj narejenega. Letni programi za ureditev delovnega okolja so bili izdelani v obliki prednostnih pozicij v posameznih temeljnih organizacijah, ki pa so bile v programih investicij in investicijskega vzdrževanja bolj slabo upoštevane. Letni programi so bili izdelani tudi za področje izobraževanja o varstvu pri delu in za varno delo. Pri tem pa je že tretje leto občuten zastoj, ki ima svoje razloge med drugimi tudi v neenotnem konceptu, kako naj tako izobraževanje sploh izvajamo.

Obveznost, da morajo opisi delovnih mest vsebovati opise nevarnosti in škodljivosti ter opredelitve nalog in odgovornosti delavcev v zvezi z varstvom pri delu, je bila delno izvajana v sklopu urejanja sistemizacije. Pri izdelavi novih opisov dela in nalog bo treba s posebno pozornostjo vključevati zahteve varstva pri delu, kar velja tudi za dela po normi.

Ena od dveh najpomembnejših dejavnosti v sklopu varstva pri delu je vzgoja in izobraževanje o varstvu pri delu in za varno delo. Dobro začetno delo je I. 1975 skoraj povsem usahnulo. To posebej velja za specialne seminarje kot najpomembnejšo obliko take vzgoje in izobraževanja. Odvijale pa so se druge oblike kot npr. podajanje osnovnih informacij v uvajalnih seminarjih, usposabljanje za varno delo v sklopu praktičnega priučevanja na delo, zaključne naloge pripravnikov, dajanje posebnih informacij in poročil ipd. Med temi je najpomembnejša tista oblika vzgoje in izobraževanja za varno delo, ki je vključena v praktično usposabljanje za varno delo. Obstajata dva pogoja za dobro praktično usposabljanje za varno delo: dobri programi, ki temeljijo na analizi dela in dobra usposobitev neposrednih vodij dela, ki opravljajo funkcijo instruktorjev. Nadalje je bilo ugotovljeno, da bo treba poleg programov vzgoje in izobraževanja po samoupravnih poti sprejeti tudi model vzgoje in izobraževanja o varstvu pri delu v delovni organizaciji.

Ena od obveznosti je tudi preverjanje znanja o varstvu pri delu. S preverjanjem znanja so se praviloma zaključevale vse pomembne oblike izobraževanja tako specialni seminarji o varstvu pri delu, staž pripravnikov, kot tudi praktično usposabljanje delavcev. Pri slednji obliki je bilo ugotovljeno, da se preverjanje znanja ne izvaja zadovoljivo in da je zreducirano na formalno podpisovanje izjav delavcev, da so bili poučeni o varnem načinu dela. Tudi za komisijsko preverjanje znanja na delovnih mestih z večjimi nevarnostmi je bilo ugotovljeno, da še ni zavzelo dovolj širine in da bodo na tem področju morali biti bolj aktivni pooblaščenec delavci za varstvo pri delu v temeljnih organizacijah.

Za uresničevanje zahteve, da smejo delavci v temeljnih organizacijah uporabljati le taka sredstva za delo, ki ustrezajo predpisom varstva pri delu in ki zagotavljajo varno delo, strokovna služba za varstvo pri delu deluje v dveh smereh: v smeri izpolnjevanja t.i. predhodnega postopka in v smeri dviga ravni funkcionalne usposobljenosti delavcev za varstvo pri delu. V to področje dela sodijo tudi sredstva in oprema za osebno varstvo.

Za sistemsko urejevanje razmer, predvsem pa za odpravljanje dosedanjih pomanjkljivosti v fazah nabave, dodeljevanja, uporabe in vzdrževanja oz. zamenjave za nova sredstva in opremo, je bil izdelan normativni sredstev in opreme za osebno varstvo, izdelan pa bo tudi organizacijski predpis.

Obsežna dejavnost se je v zadnjih letih odvijala s periodičnim pregledovanjem in preizkušanjem delovnih priprav in naprav ter s periodičnimi preiskavami ekoloških faktorjev v delovnem okolju. Pri tem delu so vključene pooblaščenice institucije za varstvo pri delu za vse tiste naloge, ki jih v delovni organizaciji sami ne moremo izpolnjevati (izstavljanje javnih listin — certifikatov). Pri tem pa pomembno vlogo igra tudi služba za varstvo pri delu, ki na osnovi posebnega organizacijskega predpisa, s t.i. operativno kontrolo ugotavlja pomanjkljivosti pri ureditvi delovnih prostorov in delovnih mest. V celoti služba razpolaga s precejšnjim obsegom podatkov, ki jo že sami silijo v sistematične analize.

V zadnjih dveh letih je bilo v kranjskih temeljnih organizacijah opravljeno letno preko 1000 periodičnih zdravniških pregledov delavcev. Rezultati kažejo veliko število ugotovljenih patoloških sprememb in pripomb na zdravstveno stanje posameznih delavcev (povprečno eno na vsakega pregledanega delavca). Področje spremljanja zdravstvenega stanja delavcev in njihove delazmožnosti je eden najpomembnejših temeljev za načrtovanje ukrepov varstva pri delu.

Večina temeljnih organizacij je že imenovala pooblaščenec delavce za varstvo pri delu. Povsod se že lotevajo samostojnih nalog. Ker so le redki izpolnjevali predpisane pogoje, bo čas uvajanja v delo oz. došolanja daljši. Zato imajo polno podporo v skupni službi varstva pri delu. Izmed nerešenih problemov pooblaščenecv izstopa njihov status in pa postavitev pooblaščenecv v novih temeljnih organizacijah.

Predhodni postopek je eno izmed dveh strateško najpomembnejših področij dejavnosti znotraj varstva pri delu. Izkušnje kažejo, da je eden izmed najbolj učinkovitih in ekonomsko utemeljenih ukrepov prav vključevanje elementov varstva pri delu v vse faze, od zasnove, preko projektiranja in izvajanja del do začetka uporabe oz. obratovanja objektov ter delovnih priprav in naprav. Na tak način je možno že vnaprej odstraniti večino kritičnih točk v proizvodnem procesu. Po uveljavitvi posebnega organizacijskega predpisa je služba za varstvo pri delu dobila v pregled I. 1975 90 projektov, I. 1976 37, I. 1977 pa 38 projektov, kar lahko približno ponazori zahtevnost takega dela. Glede na predpise varstva pri delu pa je sedanji organizacijski predpis že neustrezen. Zato je služba pripravila širše gradivo, ki bo služilo za novo opredelitev predhodnega postopka. Za ureditev razmer na področju uvoza tehnološke opreme pa so navezani stiki z DO Iskra Commerce. Ena od pomembnih postavk širše uveljavitve novega koncepta pa je prav gotovo tudi funkcionalna usposobitev vseh udeležencev v predhodnem postopku.

P.P.

TOZD SPECIALNI ELEMENTI

Kmalu bodo zidali

V TOZD Specialni elementi na Tržaški in v Kotnikovi dobro delajo. Prvo polletje letos so uspešno zaključili. Povečali so proizvodnjo in nekoliko dvignili OD. Uspešno pa pripravljajo investicijo za nove poslovne prostore.

Da so dobro delali kažejo podatki ob zaključku prvega polletja: Proizvodni načrt so izpolnili z 51 %, celotni dohodek so dosegli z 48 %, razdelili so brutto predvidene mase OD 51 %, čisti dohodek pa so dosegli 47 %. Le z akumulacijo niso zadovoljni, saj so zaradi nepredvidenih višjih davkov dosegli le 31 % predvidene akumulacije. Pač pa so pri uvozu materiala nekaj prihranili, uvozili so le 46 % predvidenega uvoza. Vse te številke se nanašajo na letni program.

Pri poslovanju so se precej ubadali z uvoznimi težavami. Pri uvozu zlasti pri repromaterialu pa so nujno vezani na zunanje dobavitelje.

Letos zaključujejo investicijo na Kotnikovi, kjer imajo svoje proizvodne prostore. Izdelali so tudi osnove za investicijski program novogradnje. Imajo zbrane že vse potrebne materiale za izdelavo investicijskega elab-

borata. Že leta 1979 upajo na začetek gradnje novih proizvodnih prostorov. Po predvidevanjih bodo gradili na Stegnah, kjer je tudi več TOZD in centrala IEZE, druga možnost za gradnjo pa bi bila v industrijski coni na Viču. Novi ustrezni prostori so jim nujno potrebni, saj so zdaj na dveh lokacijah, v nenamenskih stavbah, kar ovira nemoteno delo.

Prodaja jim je prvo polletje dobro tekla, za drugo polletje pa tudi ne manjka naročil. Sicer naročila prihajajo sproti, ker delajo specialne elemente po naročilu, kar seveda ovira načrtovanje za daljše obdobje. Zasedenost si zagotovijo vedno za 3-6 mesecev naprej. Sicer pa investitorji različnih naprav in objektov navadno naročijo elemente, ko bi jih že rabili. Zato se navadno vselej mudi. Treba je hiteti pri uvozu in nato pri izdelavi elementov.

Direktor TOZD SEM Anton Polajnar pravi, da so se tega načina navadili, saj je to stil njihovega dela. Za drugo polletje pa je dejal, da vse kaže, da bodo dosegli načrtovano za letos, ne bo pa kakšnih prav velikih preseganj. KF

Livarni opravljajo zahtevno in težko delo.

JERNEJKE FLERETOVE NI VEČ MED NAMI

Jernejo smo srečevali 5 let v naši tovarni. Vodja nabave je bila in svoje delo je opravljala strokovno, požrtvovalno in zelo natančno. Če je delo kazalo tako, je delala tudi popoldne ali zvečer. Radi smo jo imeli, saj je bila vesela tovarišica in dobra sodelavka. Njen topel odnos do nas je ustvarjal posebno vzdušje med nami.

Jerneja je ljubila lepoto. Proste ure je često preživela v gorah. Sama z lepoto, mogočnostjo gora je pila vse tisto, kar dajo lahko le planine.

Od Jerneje smo še mnogo pričakovali, pa je stara komaj 31 let omahnila sredi proge v smrt. Na poti iz službe se je to zgodilo. Je bila zamišljena v delo? Smrt ne daje odgovorov!

Sodelavci iz Feritov

Sedemdeset let Miška Kranjca

Včeraj, 15. septembra je praznoval znani slovenski pisatelj, revolucionar in akademik Miško Kranjec, visok življenjski jubilej - sedemdesetletnico. Svoje ob tem jubileju bodo povedale dokaj obsežne in raznolike prireditve, ki bodo, zlasti v njegovem rodnem kraju, Prekmurju, kar se da svečano in jubileju primerno počastile pisatelja, mi pa bi radi ob tej priložnosti zabeležili nekaj vtisov, odlomkov pogovorov in sploh zapiskov o tem našem bardu Prekmurja, s katerim smo velikokrat besedovali, se srečevali in se sploh družili z njim v dolgih petintridesetih letih, kolikor osebno poznamo našega slavljenca.

Pred desetimi leti, za njegovo šestdesetletnico (kako hitro mineva čas!), smo imeli prvič z njim daljši razgovor, na katerega je že takrat sedanjí jubilar boljši težko pristal, ker je v svoji skromnosti, in to ne narejeni, odločno menil, da o njem samem morda najbolje in najlepše priča njegovo literarno delo samo.

Pred desetimi leti smo mu zastavili vprašanje, ki bi se danes, ob tej priložnosti, zagotovo glasilo čisto podobno: „Če se namreč ozrete nazaj, na svoje dosedanje življenje in delo, lahko samo ugotovite, da ste napisali veliko, zelo veliko, človek bi dejal, mnogo več kot pa je človek sploh fizično sposoben napisati. Kajti nekateri zatrjujejo celo to, da ste v vsakem letu svoje ustvarjalnosti napisali po eno knjigo.“

Miško Kranjec nam je takrat tako-le odgovoril na to vprašanje:

„Statistično bo morda že tako kot pravite, v resnici pa le ni. Pisati in objavljati sem namreč začel že pred svojim dvajsetim letom starosti, mirno pa lahko pri vsem tem odštejem še kar celo desetletje, ki sem ga posvetil bodisi delu kot ljudski poslanec, bodisi dejstvu, da so bila vmes še vojna leta, ko nisem nič pisal.“

„Zanimivo je,“ smo nadaljevali takrat naš razgovor, „tovariš Miško, da se zadnje čase spet vračate na svojo staro temo, ki ste jo nekoč že tako pretresljivo in umetniško obdelali v svojih delih. V mislih imamo temo o malih ljudeh, o naših malih ljudeh sedanjosti.“

„Na to temo sem se najbrž povrnil zaradi nekega spoznanja, da nismo rešili vseh problemov malega človeka,

ki se nam je opletal okrog nog. To vprašanje bi moralo biti na dnevnem redu našega razreševanja. Vendar je iluzorno, da bi rešili vse te probleme. Zato mi ta tema brodi po glavi že nekaj let, rad bi namreč izdal zbirko o malem človeku, ki naj bi bila nekaj anketni list o njem in s tem zaključil serijo o malem človeku. Vendar moram pristaviti, da se je srž problema našega malega človeka le nekje bistveno spremenila. Sedanje sezonsvo naših prekmurskih ljudi je danes čisto drugega značaja in nima nobene zveze s predvojnimi sezonsvom. Naši ljudje ne odhajajo v tujino zgolj zaradi kruha, temveč kupujejo zdaj tam stroje, da bi izboljšali gospodarstvo doma, ker se pač na stari način ne da več gospodariti. Prepričan sem, da to ni več ekonomska emigracija izgubljene človeka, temveč gre za emigracijo našega človeka, ki teži k zvišanju življenjskega standarda, h gospodarsko višji obliki proizvajanja. In to se pri nas že dobro in krepko pozna. Vendar pa so pri nas na Slovenskem predeli, ki so ostali dobesedno nespremenjeni. Vzemimo, na primer Haloze in druge odročne kraje, kamor ne seže niti dobra cesta, niti trgovina, temveč samo davkarja. Žal tam ni človeka, ki bi tudi tam stvari spravil v tek. In v vsem tem me je zanimal mali človek: kako se je skušal znajti naš mali človek v novih razmerah, hkrati pa sem hotel soočiti namembnost nekega sistema in človekovega vraščanja vanj.“ (Takšen je bil Kranjčev odgovor izpred desetih let, vendar njegove trditve v njem še marsikod držijo, čeprav smo v preteklem desetletju že veliko, a še zdaleč ne vsega storili za razvoj manj razvitih predelov Slovenije, zlasti njenega severovzhodnega dela, o katerem je tudi tekla beseda z našim jubilarantom.)

Ko smo ga pred desetimi leti med drugim še povprašali, kako preživlja svoj prosti čas, ki ga zagotovo tudi nima veliko, nam je pisatelj odgovoril:

„V glavnem živim v Ljubljani, vsak mesec pa za nekaj dni obiščem svojo Veliko Polano v Prekmurju. Sedmino svojega časa pa preživim kot ribič ob Savi med Lazami in Litijo. Včasih sem rad lovil ribe, danes pa nimam z njimi kaj početi. Ribštvo mi je danes zares v rekreacijo, ker imam slabo srce, med ribarjenjem pa opravi kakih osem kilometrov pešhoje. Kadar pa sem v Prekmurju, v domačem kraju, pa se malce posvečam svojemu vinogradu.

Sicer pa preostali čas pišem.“

(Verjetno se od takrat način življenja našega jubilanta bistveno ni spremenil, razlika je le v tem, da nam je v tem času podaril vrsto novih del, med katerimi so nekatera, zlasti Strici so mi povedali, postala resničen slovenski bestseller.)

Miško Kranjec pa ni bil v svojem življenju samo in izključno pisatelj. Bil je tudi revolucionar, ki je zavestno svoje življenje in delo posvetil našemu delavskemu razredu in njegovemu boju še pred vojno. Tako je bil med drugim urednik legalne „Ljudske pravice“ časopisa, ki je začel izhajati legalno na pobudo pokrajinskega komiteja KPJ za Slovenijo 5. oktobra 1934. leta v njegovem rojstnem kraju. Ko smo pred štirimi leti slavnostno praznovali štiridesetletnico izida prve številke Ljudske pravice, smo se prav za to priložnost znova pogovarjali z Miškom Kranjcem o tem zgodovinskem dogodku. Takrat, pred štirimi leti, nam je jubilar povedal naslednje, kar je tudi danes vredno omembe, ker nam kaže našega pisatelja v revolucionarni in politični luči:

„1934. leta sem živel v Prekmurju že kot priznan, mlad pisatelj pa čeprav sem bil hkrati tudi vpisan na ljubljanski univerzi. Tovarišu Kardelju pa se je takrat zdelo, da bi bil takšen odročen kraj, kotel je bilo tedaj Prekmurje, kar najbolj primerno mesto za izhajanje takšnega lista kot je bila Ljudska pravica. In tako mi je zaupal izdajanje in urejanje lista, ker mi je partija zaupala in sem sodil takrat med napredne slovenske književnike, pa končno tudi zato, ker sem bil že poprej urejeval Novi list, ki smo ga izdajali v Murski Soboti. Tako je torej nekaj tradicije za izdajanje takšnega lista že bilo in tako sem v nekem smislu lahko prevzel izdajanje in urejanje Ljudske pravice. Sreča pa je bila takrat tudi v tem, da je malo prej, pred začetkom izhajanja našega lista, prišel k nam za sreskega načelnika dr. Kartin, ki nikakor ni bil policijski človek, čeprav je opravljal takšno funkcijo in se je raje ukvarjal z arheologijo, zbiranjem ur in šahiranjem. Torej, bil je vse kaj drugega, samo policist ne.

Sicer pa je bil položaj takrat pri nas takšen, da je bila v Lendavi večina takrat madžarska, slovenski uredniki pa se niso v tem okolju počutili najboljše in sem tudi zato imel povsod kot slovenski pisatelj večjo zaslombo. In kot takšnega me je tudi pojmoval naš novi sreski načelnik. Šel mi je tolikanj na roko po skoraj že prijateljski liniji, da mi je dovolil predcenzuro lista, kar je bilo seveda za Ljudsko pravico zelo ugodno. Tako sem stolpce lista nosil k njemu, skupaj sva v stolpce vnašala potrebne cenzurne popravke, nakar sem jih odnesel nazaj v tiskarno, kjer smo v stolpcih ustrezno popravili, s tem pa je bil list opravljen, opravljena pa je bila s tem hkrati tudi cenzura.

Ko se je Ljudska pravica že toliko razširila po vsej Sloveniji in jo je začel napadati naš reakcionarni prekmurski tisk, kasneje pa tudi Jutro ter so začeli kazati nanjo kot na komunistično propagando, so mojega sreskega načelnika takorekoč ob izidu vsake številke klicali na zagovor na banovino v Ljubljano. Izgovarjal se je, da se mu zdi, da ne vidi v tem nobene komunistične propagande. Sicer se je ob vsaki takšni priložnosti vračal iz Ljubljane slabe volje, potem nekaj časa sploh ni govoril z mano, po štirinajstih dneh pa je bilo spet vse dobro in po starem — spet sva skupaj šahirala, dokler ga niso kratkomalo čez noč prestavili v obično Šmarje pri Jelšah. Povedati moram, da je takrat, ob premestitvi, prišel k meni že po polnoči, da bi se poslovil od mene in to brez kakršnihkoli očitkov.

Na njegovo mesto je potem prišel

dr. Bratina, ki je ukinil predcenzuro, s čimer je bilo seveda listu popolnoma onemogočeno nadaljnje izhajanje. Jasno mi je namreč bilo, da bo v sleherni številki našel kaj takega, s čimer bo preprečil izid natisnjene naklade, kar pa je seveda pomenilo tudi finančno uničenje lista. Tako smo bili prisiljeni prenesti list v Ljubljano, sam pa sem takrat itak moral oditi na odsluženje vojaškega roka, ki sem ga odlašal, kolikor sem pač mogel.“

Že ti odlomki iz razgovorov z Miškom Kranjcem ob različnih priložnostih menda dovolj zgovorno pričajo o podobi našega pisatelja, čeprav seveda še zdaleč ne predstavljajo celovi-

tosti njegove bogate osebnosti, ki se je in se še nenehno najboljše, najposredneje in najbolj živo odraža in izraža v njegovem celotnem pisateljskem opusu. Ta opus pa ni niti majhen po obsegu, niti kvalitetno nepomemben, saj je Miško Kranjec danes že postal klasik naše književnosti, v kateri zavzema častno pisateljsko in revolucionarno mesto.

Naj se mu ob tej priložnosti zahvalimo za njegovo dragoceno literarno delo, hkrati pa poželimo še veliko ustvarjalnih let, ki bodo zagotovo slovenskim bralcem še ponudila dela, ki jih bo vredno in treba brati.

Dušan Željeznov

Literarna sozvočja

UPAJ

*In ko vidiš, da ne moreš več;
ko sam čutiš,
da si res odveč . . .
Upaj, le veliko upaj.*

*Ti ljubezni roko daj,
nikdar ne obupaj.*

*Moči vedno dost' imej;
edin' z močjo,
z močjo človek gre
čist' lahko naprej.*

ljudmi.

Sedaj si je Marija že uredila življenje in se vživela v novo okolje. Družina, najbolj pa seveda otrok, ji vzamejo veliko časa. Zato se s pesnikovanjem malo manj ukvarja. Še vedno pa misli, da je pesništvo premalo razširjeno in da se žal malokdo res poglobi v pesem. Pravi, da bi bilo potrebno vnesti več topline v medčloveške odnose, predvsem v odnose na delovnem mestu, saj norma in tekoči trak človeka izčrpata tudi psihično.

Majda Knific

Rož, Podjuna, Zila . . .

V soboto 9. in nedeljo 10. septembra so mladinci Industrije elementov obiskali mlade pri Koroški dijaški zvezi, s katero ima mladina Iskre že dolgoletne prijateljske stike. S koroškimi prijatelji so si ogledali Celovec, poklonili so se spominu slovenskih vojevod na Gosposvetskem polju, obiskali Dobrolo vas in se udeležili proslave ob 30-letnici „Našega tednika“ v Globasnici.

Iskraši pri vojvodskem prestolu.

Na proslavi „Našega tednika“.

Štirideset mladih Iskrašev iz vseh 10 tovarn IEZE in Skupnih služb je bilo v avtobusu za Koroško. Izlet je zelo dobro vodil organizacijski sekretar Igor Vlepič. Na meji ni bilo težav in kar hitro smo bili v dolini Drave. Stara koroška pesem poje: Rož, Podjuna, Zila . . . Ta pesem ni bila nikoli brez bolečine. Gospa Sveta, Celovec . . . „vi mejniki štirje,“ pravi Župančič. S takimi mislimi in z malo besed smo se pripeljali v Celovec. Tu

sta nas počakali Anica Zablatnikova, študentka in njena kolegica Ingrid Zablatnikova, sicer trda Nemka iz Gornje Štajerske. Poročila se je z Miho Zablatnikom, športnim voditeljem in naučila se je slovensko. Zdjaj je

(Nadaljevanje na 8. strani)

Prebrali smo za vas

Niko Košir je v nekem smislu novo ime v sodobni slovenski književnosti, čeprav je v naši prevodni književnosti že dolgo časa izredno aktiven pa najsi gre za posredovanje, oz. prevajanje italijanske ali španske književnosti. Tako je, na primer, Slovincem na novo prevedel enega največjih svetovnih romanov, znamenitega Don Kihota Špance Cervantesa.

To pot se nam predstavlja z zbirko novel pod naslovom „Temne lise.“ V prvi noveli pod naslovom Gor čez izero obuja izrazito meditativno dogodek iz svojega partizanskega življenja in dokaj sugestivno, boleče obuja srečanje z mladim koroškim partizanom, ki mu v dokaj nevsakdanjih okoliščinah pripoveduje zgodbo svoje domačije in s tem nekako simbolično tudi vso tragičnost koroškega Slovenca pod Avstrijo. Tako je v tej noveli pisec združil preteklost s stvarnostjo narodnoosvobodilnega boja in napisal pretresljiv spomin na mladega Korošca onkraj Karavank, ki je tragično padel v partizanih, a je pustil v našem avtorju neizbrisno sled. Podobno velja tudi za drugo novelo pod naslovom Žužemberška balada, ki je prav tako ugašena na temo našega pisca. Pisec spet popisuje usodo mladega, padlega partizana, evocira skozi njegovo smrt njegovo kratko življenjsko pot godca in veseljaka in nam z nostalgijo, premišljajočo otožnostjo obuja spomine na čas boja, predvsem pa na sotovariše, ki so bili morda doslej vse preveč anonimni, a so vendar v njegovem spominu našli mesto tudi v literaturi.

Tretja novela pod naslovom Obisk v taborišču pa je nenavaden in tudi kompozicijsko zanimiv zapis o avtorjevih dogodivščinah in prijetljajih v italijanskih koncentracijskih taboriščih. To je pravzaprav lepljenka (avtor jo tudi tako podnaslavlja), ki nam skozi odlomek iz zapiskov apostolskega nuncija B. poroča nižjega taboriščnega poveljstva višjemu in občutke jeznega taboriščnika opisuje nekako rashomonsko isti dogodek skozi oči treh, popolnoma različnih udeležencev tega dogodka. Tako v kompoziciji kot tudi stilu ne manjka ironije in je tako celoten Obisk v taborišču svojevrsna in nenavadna ilustracija časov italijanskih koncentracijskih taborišč, v katerih je sedel tudi naš pisec.

Tretji del knjige pa je posvečen sodobnim problemom, najsi gre za satire Zgodovinskega zasluga, Neutolažljiva vdova, Rajnki na pogrebu ali Firdusijev praznik, kjer avtor biča in razgalja nekatere napake in slabosti sodobnega življenja, vendar se v njih zateka v travestijo in hotenihistoricizem, da bi pod plaščem zgodbe iz čilskega osvobodilnega boja ali pa zlatega obdobja stare perzijske književnosti pod Firdusijem opozoril na nekatere slabosti in smešnosti našega sedanjega trenutka, ki jih bo pozorni bralec kaj lahko razvozljajal in dešifriral.

Koširjeva knjiga je napisana gladko, kulturno, bogato in berljivo in prinaša vsekakor zanimiv vpogled tako v našo nedavno preteklost kot sedanjost ter nam skuša skozi avtorjeve spomine obuditi in predstaviti s posebnega zornega kota le nekatere izseke resničnega, doživete življenja.

Zbirko novel Nika Koširja „Temne lise“ je izdala Cankarjeva založba v Ljubljani v svoji zbirki Bela krizantema in knjižni opremi Matjaža Vipotnika.

D.Ž.

Rož, Podjuna, Zila ...

Johan Korešnik in Miklav Ignac iz Dobrle vasi.

(Nadaljevanje s 7. strani)
živahna delavka v koroških slovenskih organizacijah.

Dekleti sta nas popeljali po Celovcu, kjer smo si ogledali nekaj znamenitosti, po kosilu pa smo odšli k Vrbskemu jezeru. Lepota, spomini, zgodovina, narodna bolečina, so šli z nami. Novinar Borut Sommeregger nam je spotoma povedal, da je okolica Vrbskega jezera po večini poseljena z Nemci. Nemški, Italijanski in Francoski velikaši imajo tod vile in tu letujejo. Po hotelih je vse nemško. Prišli smo do izzivalnega kamna, na katerem je vklesano: „Do tu in nič več“. Napis je nemški. Do tu so prijezdili jugoslovanski vojniki leta 1918. Po plebiscitu leta 1920 pa je dobila nemška nacionalistična stran spet besedo in za vse čase postavila ta izzivalni spomenik.

Prišli smo na Gosposvetsko polje. Zbrali smo se ob vojvodskem prestolu. Večina mladih je bila prvič tu. Utihihli smo. Spomini so nas prevzeli. Ponavljali smo imena prvih slovenskih vojvod, ki so na tem mestu sprejemali oblast iz rok slovenskega kmeta. Pisani bik in marogasta kobila sta bila odkupnina in jamstvo iz rok bodočega slovenskega vojvode. Gospa Sveta. Tu so knezi prisegli zvestobo in pravičnost slovenskemu rodu. Težko se ubraniti solz, ko ni na vseh teh velikih mestih niti ene slovenske besede, ene oznake, vse je nemško. Kar nismo se mogli razživeti in tudi pogovor je bil le polglasen, kot v svetišču, kjer šumijo skrivnostni glasovi 14. stoletij slovenske zgodovine. Rodovi so kljubovali tihim in glasnim naletom s severa. Premoči se ni lahko upreti!

Vrnili smo se na avtobus in se zapeljali proti Dobrli vasi. Kolega Borut nam je razlagal okolico, zgodovino in sedanj položaj. Koroška ima tri velike doline: Rož, Podjuno in Zilo. Mi smo se vozili po Podjuni ob vznožju legendarne Pece, kjer spi kralj Matjaž in čaka, da pride njegov čas, ko bo rešil trpeče Slovence ob vznožju gore. Tako pravi legenda. Obir, simbol koroških partizanov se je zavijal v megle. Ustavili smo se v Dobrli vasi v hotelu bratov Rutar. Lepo so nas sprejeli. Po večerji so nam povedali, da je sicer Podjuna trdnjava slovenstva, Dobrila vas pa je vse bolj nemška. Trdni in zavedni Slovenci, kot so podjetni bratje Rutar so vse bolj redki.

Srečal sem tudi 80-letnega krepkega kmečkega gospodarja, ki še vedno kmetuje na svoji zemlji — Johana Korešnika in njegovega prijatelja Ignaca Miklava. Johan je potožil: „Da, doma in z živino še govorimo slovensko, v trgovini, na cesti in na občini pa ne kaže ... Mi kmetje smo samostojni,

kdo nam kaj more, a kaj, ko ne morejo vsi živeti od zemlje. Treba je v „fabriko“. Tu pa so gospodarji Nemci. Kdor reže kruh, ta ima tudi besedo. In ta beseda mnogo, vse preveč zaleže. Vse manj nas je, ki govorimo slovensko. V gostilni in v cerkvi se še srečamo. Sicer pa se skrivamo ... Tako je z otroci, s starši in čedalje bolj tudi z nami. Leta 1920 smo bili v šoli kaznovani, če smo med odmorom na dvorišču govorili slovensko, pa se je to kar zajedlo v nas.“

V nedeljo popoldne smo odšli na proslavo 30-letnice „Našega tednika“, glasila koroških Slovencev. V velikanskem šotoru na Šoštarjevem vrtu v Globasnici se je zbralo precej čez 2000 ljudi. Bili smo kaj mešana, toda ubrana družina. Koroška govorica je barvito pela. Pogrkovaje in pojoče so se pozdravljali dekleta in fantje v narodnih nošah, moške in žene z otroci so živahno proslavljali srečanje ob pivu in limonadi. Očanci in ženiče pa so z nasmejanimi obrazi gledali domači vrvež. Policaji so bili za vsakim oglom. A kljub temu nas je bilo veliko. Prišli so tudi zastopniki iz obmejnih občin iz Žalca, Lenarta in Kranja, prišli so zastopniki iz Trsta, Gorice, Režije in Kanalske doline.

Vsem je iz srca spregovoril dr. Matvež Grilc, predsednik Narodnega sveta Koroških Slovencev. Najprej je pohvalil tridesetletno zvesto delo „Našega tednika“ in požrtvovalnih ljudi, ki so ga ustanovili in pisali vanj v dobrih in težkih časih. Nato pa je položil vsem zbranim na srce bolečino potujevanja. Zahteval je dvojezične vrtce, dvojezične šole za vse na dvojezičnem območju, dvojezične napise in slovenski uradovni jezik na občinah, sodiščih in ostalih uradih. Poslušalci so ga burno pozdravili. Nato pa se je obrnil na vse pristojne, naj poskrbijo za nova industrijska delovna mesta po avtohtnem, slovenskem ozemlju, da ne bo treba s trebuhom za kruhom med tujce, v tovarne ponemčevanja in odtujevanja. Kruh mora biti doma, na Koroškem!

Nato so v vzdušju slovenskih tabarov nastopili pevci, ansambl domačih plesov in deklamatorji. Iz koroških dolin in vasi so prinesli vesele in otožne pesmi, nastal je pravi koroški rej. Domači — Korošci, Slovenci iz Italije, Hrvatje in Slovenci iz matične domovine so zapeli, zaplesali in zavriskali. Po akademiji pa je bilo srečanje — do poznega jutra.

Nehote mi je prišla Kajuhova misel: „Tako pa še živimo, zdahnili bi, da ne trpimo z uporno dvignjeno glavo.“

FK

Na Kočni in Rodici

Po dopustih smo planinci Elektromehanike spet aktivno in redno zakorčili v gorski svet. Prvi izlet v avgustu smo izvedli na 2484 metrov visoko Kokrsko Kočno. Kar 38 se nas je odpeljalo z avtobusom v Kokro. Od tam smo krenili v koloni mimo Suhadolnika po nenadeleni poti do bivaka Iskra, ki stoji pod Kočno na višini 1952 m.

Po počitku in izdatni malici, smo nadaljevali proti vrhu. Tu so prišli do žiga imetniki knjižic „Kranjski vrhovi“, saj so nekateri čakali samo še to priložnost, da zaključijo to transverzalo. Kočna je za mnoge kar trd oreh, to pa predvsem zaradi zahtevne poti, ki zahteva izkušenega planinca in sposobnega vodnika.

Napravili smo nekaj posnetkov. Po krajšem počitku so bolj pogumni in sposobni nadaljevali vzpon še na Jezersko Kočno. Ostali smo se mimo bivaka vrnili v Dolce in se povzpeli na Kokrsko sedlo. V Cojzovi koči smo se ob pivu spet sešli in skupaj krenili v dolino.

V BOHINJSKI KOT

Naš drugi izlet je bil tokrat dvodnevni, in sicer v Bohinjski kot. Pot nas je vodila mimo Bohinjskega jezera do Savice, kjer smo krenili po znani ovinkasti poti do doma na Komni, 1520 m. Med počitkom so nekateri skočili še do kočice pod Bogatinom, po transverzalski žigi.

Dalje nas je pot vodila preko Govnača, mimo planine Govnjač proti Voglu. Malo shojena pot mimo vrtač in kucljev po res enkratnem gorskem svetu, polnem raznega cvetja, kjer še sedaj družno cvetijo: pogačice, encijan, razne zvončnice in volčini ... Vsi, zaverovani v to lepo okolje, smo kar malo pozabili na našo pot, tako da smo krenili na planino Razor čez prelaz Škrbina, namesto prelaza Globoko, ki je za 80 m nižji.

Meglo, ki je visela nad nami na Bohinjski strani, je zamenjalo lepo sončno nebo, takoj ko smo stopili na primorsko stran. Predhodnica v postavi: Sašo, Janez in Franček se je takoj spustila do spodaj ležeče kočice na Razor planini, da nam rezervira prenočišča. Ostali pa smo predali svoja telesa sončnim žarkom. Po spustu do kočice, kjer nas vedno lepo in dobro postrežejo, smo si ogledali, kako delajo sir. Tudi nekateri nahrbt-

ZAHVALA

Ob smrti mojega dragega očeta

FRANCA FLORJANČIČA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem ATN in skupnih služb za izraženo sožalje in denarno pomoč

hčerka Marija Jordan.

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame

MARIJE ERŽEN

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Merilne naprave za izrečeno sožalje, vence in denarno pomoč

hčerka Francka Štraus.

ZAHVALA

Ob smrti mojega dragega očeta

FRANCA BERTONČIJA

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem tehničnega razvoja TOZD ATC za sožalje, darovano cvetje in venec

sin Ivan Bertoncclj.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana.

Glavni urednik: Bogo Mohor, odgovorni urednik: Dušan Željenzov, tehnični urednik: Janko Colnar — Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Elektromehanika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE) in Marko Rakušek (Avtotelektika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 — Tisk: Časopisnotiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Na vrhu Kočne.

niki so postali težji za kakšen kilogram pristnega planinskega sira. Po obilni večerji sladkega mleka in primorskih žgancev iz koruze, nam je kar prišlo še kar udobno ležišče.

Lepo in jasno jutro nas je ob peti uri potegnilo iz postelje, saj je bila pot pred nami še dolga. V ranem jutru smo bili hitro na 1923 m visokem Voglu, kjer se nam je nudil res lep pogled na vse okoliške vrhove, tja do Krna, Kanina, Poliškega Špika (Montaža), našega Triglava, Karavank in Kamniških Alp. Pot nas je dalje vodila po grebenih Šije na Rodico, 1962 m. Sledil je daljši počitek in obilna malica, da o veselem klepetu in lepem raz-

gledu ne govorim. Tu moram spet omeniti rože: ves čas od Vogla do Črne prsti smo dobesedno hodili po planikah, ki krasijo te lepe grebene, ob njih pa je še mnogo dišečih murk in ostalega cvetja.

Po šestih urah zmerne hoje je naša kolona prispela do kočice na Črni prsti, 1844 m. Ko smo pogasili žejo in napolnili lačne želodce s toplo juho, smo se kar hitro poslovili od Baške grape in jo veselo mahnili mimo planine Osredki v vas Polje na Bohinjski strani in tako spet zaključili enega od uspešnih planinskih izletov.

Jože Šparovec

Lepo je v Trenti

„... Dvesto let planinske misli ...“ Besede, ki so bile tolikokrat ponovljene v teh dneh. Kaj vse se skriva za njimi. Tradicija. Ljubezen do našega mogočnega očaka Triglava. Ljubezen do gora, ki se strmo dvigajo k nebu. Kaj lahko občuti človeško srce, ko stoji ob njihovem vznožju? Občudovanje do nepremagljive umetnice narave? Orjaške skalne gmote in strma pobočja, poraščena z gozdovi. Saj se dvigajo skoraj navpično. In vendar so pokrita z drevjem. Neizkušen plezalec bi se počutil tam varnega. Lepo bi se bilo povzpeti tja. Toda zakaj? Kaj vleče planinca v gore? Je to lepota gora, ali pa se skriva za tem še kaj drugega. Nekaj skrivnostnega je v njih. Čarobna moč, ki vabi v svoje naročje. Lepota, ki se razkrije le tistim, ki priplezajo na vrh. Domačnost, ki prisili tudi najbolj zakrknjeno mestno srce, da se pozdravi s popotnikom iz nasprotna smeri. Misli, vprašanja, kdo bi vedel našeti vse, kar občuti planinčevno srce v gorah. Samo eno je zanesljivo. Praznina v prsih se napolni s prijetnimi doživetji.

Postanek na Vršču je obred, ki ga opravi vsak popotnik in tudi vsak Iskraš, ki se odpravi v Iskrin dom v Trenti. In koliko je le teh? Koliko je v Iskri planincev? Koliko je ljubiteljev gora? Kakšne možnosti imajo? Je to drag šport? Za letovanje v hotelih je potrebno kar globoko poseči v žep. Kar preveč za veččlansko družino. Počitniški domovi so marsikdaj lahko edini izhod.

Tudi Iskra ima svoj planinski dom. In kakšen je?

Prvo srečanje naredi na obiskovalca izredno prijeten vtis. Dolina Trente je res čudovita. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je to eden najlepših krajev v naši do-

PREDVIDENE SPREMEMBE V PREDPISIH O VARNOSTI V CESTNEM PROMETU

(HITROST VOZILA, PREHITEVANJE IN PROMETNI ZNAKI)

V Temelnjem zakonu o varnosti v cestnem prometu, so predvidene nekatere spremembe in dopolnitve, ki bodo pomembne za marsikaterega voznika. V ta namen si oglejmo:

Po 39. členu, 1. odstavek, tega zakona, v naselju velja splošna omejitev hitrosti vožnje na 60 km/h. Voznik te hitrosti ne sme prekorčiti. Drugi odstavek istega člena pravi, da je hitrost vožnje v naselju lahko tudi večja od 60 km/h, če to dovoljujejo prometno-tehnični elementi ceste in če je taka vožnja dovoljena s postav-

ISKRA — Institut za kakovost in metrologijo
Ljubljana, Tržaška c. 2

Komisija za delovna razmerja
objavlja prosta dela, oz. naloge

KADROLOGA

Pogoji:

— višja šolska izobrazba ustreznih smeri,
— znanje delovne izkušnje,
— znanje strojepisja,
Poskusna doba traja 2 meseca.
Pismene prijave sprejema
ISKRA — IKM, Ljubljana, Tržaška c. 2, 15 dni po objavi.

Boris Čerin.

ljenim ustreznim prometnim znakom. Ni nikjer zapisano, kako se mora voznik ravnan, če je hitrost vožnje v naselju omejena na manj kot 60 km/h.

Tudi ta sprememba je predvidena; če je s prometnim znakom v naselju določena drugačna — manjša — hitrost vožnje, se voznik mora ravnati po prometnem znaku. Ta izrecna odredba za prepoved, glede ravnanja po prometnem znaku, je nova obveznost za voznike, in jo bodo mogli spoštovati enako tako, kakor ostale prepovedi in omejitve.

Ker je prehitivanje bolj kompleksno in široko področje iz prometa, se preveč ne bomo ustavljali pri tem, ampak se bomo dotaknili samo 56. člena, 1. odstavek, kje je predvidena sprememba.

„Ko voznik prehituje drugo vozilo, ali pelje mimo njega, mora takoj, ko mu je to mogoče, ne da bi oviral ali ogrožal druge udeležence v prometu, s svojim vozilom znova zavzeti položaj na prometnem pasu, po katerem je vozil dotlej.“

Torej, dosedaj je voznik lahko prehitel samo eno vozilo, več hkrati pa ne.

Sprememba je predvidena v tem smislu, da je možno hkrati zaporedoma prehititi več vozil ali pa voziti mimo več vozil, ne da bi se bilo treba ponovno vračati na prometni pas, po katerem je voznik vozil dotlej. Pri tem ne sme ovirati in ogrožati drugih udeležencev v prometu.

Predlagana sprememba natančneje določa, da je tudi dopolnilna tabla prometni znak, kadar je nameščena skupaj z ustreznim prometnim znakom.

Spremembe in dopolnitve so skrbno pripravljene in je zato pričakovati, da bodo take tudi sprejete. Poudariti pa velja, da so le-te še vedno v fazi predloga. Zato še tudi ni mogoče govoriti o tem, kdaj bodo sprejete, oziroma kdaj bodo začele veljati.

—VEK—

Izlet za invalide

Aktiv invalidov obvešča vse svoje člane, da se lahko prijavijo za dvodnevni izlet v Moravske Toplice, ki bo 7. in 8. oktobra, ter enodnevni izlet v Istrske Toplice, ki bo 7. oktobra.

Za omenjena izleta se lahko prijavite pri Društvu invalidov Kranj, prijave sprejemajo v prostorih društva do zasedbe avtobusov.

Schiara — Bellunski Dolomiti

Planinska sekcija Iskre Elektromehanike Kranj prireja tridnevni planinski izlet v Bellunske Dolomite, na najjužnejši vrh Schiara (2563 m) in sicer v soboto, nedeljo in ponedeljek, 23., 24. in 25. septembra.

Odhod avtobusa izpred hotela Creina je predviden v soboto ob 6. uri zjutraj, peljal bo do Belluna. Od tu je tri ure hoje do kočice „Sedmih alpinistov“, na vrh pa pelje zelo zahtevna, vendar zavarovana pot. Da bi dosegli množičnost, je program izdelan tudi za manj izkušene planince. Ti bi se peljali do kraja La Stanga, kjer bi prenočili, naslednji dan pa povzpeli do že omenjene kočice. Tu bi se, po povratku z vrha, združili z drugo skupino in se skupaj vrnili v dolino. Tretji dan je rezerviran za razglede, predvsem Treh Cin in za povratek domov.

Za udeležence sklicujemo sestanek 20. septembra ob 18. uri, v prostorih delavske restavracije v Savski Loki. Ta datum je tudi zadnji rok prijave.